

Verzonden: woensdag 1 maart 2023

Onderwerp: Tav. Statengriffie Flevoland, met verzoek door te leiden naar alle fracties

Geachte, met verzoek door te leiden naar alle fracties,

Meer dan 75 jaar behartigt de Vereniging van Schouwburg- en Concertgebouwdirecties (VSCD) de belangen van podia in Nederland. Waar de VSCD opgericht is vlak na de Tweede Wereld Oorlog om samen steenkool in te kopen en de zalen te verwarmen, worden de 152 leden van VSCD nu opnieuw met grote crises geconfronteerd.

Om inzicht te geven in wat onze belangrijkste doelstellingen en uitdagingen zijn de komende jaren presenteren we u graag ons meerjarenplan 2023-2026, het VSCD stembusakkoord voor de Provinciale Staten verkiezingen en de jaarcijfers "Podia 2021" afkomstig uit ons benchmarksysteem het Theater Analyse Systeem (TAS).

Beleidsplan 2023-2026: Één overheid en toekomst van de podia

In het meerjarenplan kijken we vooruit naar een nieuwe tijd. Een nieuwe rol van de podia en een nieuw bestel. We zetten specifiek in op de gezamenlijke belangen van onze leden met betrekking tot de noodzaak van een stelselwijziging. Een belangrijk onderdeel van het beleidsplan is dan ook het onderzoek naar de herpositionering van podia. Ook besteden we aandacht in het onderzoek aan de strategie om tot een wet te komen waarin ook de gemeentelijke en provinciale verantwoordelijkheid voor cultuur wordt geregeld ('Één overheid'). De uitkomsten worden in juni 2023 gepresenteerd.

Om de podia naast het onderzoekstraject te helpen bij het verkennen van hun nieuwe rol en de transformatie daarnaartoe, verdiepen we onze activiteiten de komende jaren aan de hand van de thema's duurzaamheid, diversiteit & inclusie, publieksopbouw en regionale samenwerking.

Op het gebied van belangenbehartiging formuleren we lange termijn doelen, maar springen tegelijkertijd in op onderwerpen op basis van de noodzaak van het moment. Enkele onderwerpen die in elk geval aan de orde komen zijn:

1. Compensatie voor de stijgende energieprijzen;
2. Ruimte om de achterstand in salarissen t.o.v. andere sectoren in te lopen;
3. Versnelde invoering van het verlaagde btw-tarief op livestreams;
4. Beter bereik van het theater voor kinderen en jongeren, onder meer door een nationale vervoersregeling binnen het onderwijs voor hun concert- en theaterbezoek in te voeren;
5. Ruimte voor receptief bezoek met de klas aan het podium in de subsidieregeling Cultuureducatie met Kwaliteit;
6. Wettelijke verankering van het cultuurbeleid voor alle overheden, door een aanpassing in de bestaande wet op het specifieke cultuurbeleid of door invoering van een nieuwe wet.

Provinciale Statenverkiezingen 2023: Het VSCD stembusakkoord

In aanloop naar de Provinciale Statenverkiezingen 2023 hebben we het VSCD stembusakkoord ontwikkeld en gelanceerd. Een akkoord waarmee we opkomen voor het belang van een goede culturele infrastructuur voor alle inwoners van Nederland. Het is een oproep in drie delen: Maak podia toegankelijk voor alle jeugd, ondersteun lokale en regionale makers en versterk podia op het gebied van bedrijfsvoering. Voor iedere provincie is een eigen ontwerp gemaakt dat lokaal ingezet kan worden. Ter illustratie is door ons het stembusakkoord van Drenthe bijgevoegd.

Cijfers 2021: Het blijven onzekere tijden voor podia, investeren is nodig

Al sinds 1996 presenteren we ieder jaar de jaarcijfers van onze leden. Als we kijken naar 2021 is het duidelijk dat de coronacrisis grote impact heeft gehad binnen de sector. Door alle beperkingen konden podia gemiddeld over slechts 28% van hun zaalcapaciteit beschikken. Hierdoor daalden ten opzichte van 2019 het aantal voorstellingen met 60% en het aantal bezoekers met 78%. Daarbij zorgen de dalende inkomsten tegenover de stijgende prijzen voor de nodige problemen. Sinds 2019 stijgen de consumptieprijzen in het algemeen. Slechts 44% van de podia ontvangt in 2021 compensatie van de gemeente voor loon- en prijsstijgingen. Uitdagingen waar podia ook de komende jaren nog mee blijven kampen.

Drie van de vier basisschoolkinderen, die normaal regelmatig een bezoek brengen aan podia, hebben in 2021 het podium moeten missen. Door gratis vervoer van school naar de podia beschikbaar te stellen krijgt ieder kind de kans kennis te maken met de magie van een theater en blijft het toekomstige publiek behouden.

Zie voor meer duiding het bijgevoegde rapport "Podia 2021" dat is bijgevoegd.

Graag werken we samen met u en natuurlijk met onze leden en stakeholders aan een sterke positie van de podiumkunsten in Nederland. Juist in een tijd van transitie is het van groot belang de handen ineen te slaan.

Met vriendelijke groet,

Directeur

STEMBUSAKKOORD

VERSTERK DE ROL VAN PODIA IN FLEVOLAND

Voor u ligt het provinciaal stembusakkoord voor de podia en concertzalen. Een akkoord waarmee u opkomt voor het belang van een goede culturele infrastructuur voor de inwoners van uw provincie en specifiek voor de podia in Flevoland.

Podium als verbinder

Schouwburgen, concertgebouwen, theaters: De podia waren veelal gesloten in de coronacrisis. Als gevolg daarvan konden het publiek en de makers, gezelschappen etc. elkaar niet ontmoeten. Door de naweeën van de coronacrisis en de huidige energiecrisis zijn enkele knelpunten zichtbaar geworden, die de podia alsook de podiumkunsten kwetsbaar maken. Zo komen kinderen bijvoorbeeld nog maar in beperkte mate naar het theater: slechts één kwart van de schoolgaande jeugd bezocht in 2021 een voorstelling en de meerderheid mist zo een eerste kennismaking met de podiumkunsten.

De podia zijn een verbindende plek voor podiumkunsten en zijn met al haar makers, gezelschappen en orkesten van groot belang voor de samenleving, zeker ook voor kinderen en jongeren.

Wij vragen u: maak de verbinding mede mogelijk tussen de podia en de schoolgaande jeugd in de vorm van het financieren van vervoer van school naar podium.

Uitdagingen samen oppakken

De podia in uw provincie dragen bij aan de leefbaarheid in heel Flevoland. Zij zorgen voor een unieke culturele identiteit en hebben een stimulerende, positieve werking op de gezondheid van inwoners. Door hun inzet voor de samenleving maken de podia zich sterk voor kansengelijkheid. Zoals Staatssecretaris Gunay Uslu schreef in haar uitgangspuntenbrief van november jl. ‘Cultuur kan bijdragen aan de opgaven waarvoor we in Nederland staan: aan kansengelijkheid door cultuurbezoek door bijvoorbeeld kinderen.’ Podia zoeken telkens naar nieuwe manieren om bijzondere lokale verhalen te verbinden met inwoners en bezoekers in Flevoland. Het publiek van vandaag en morgen verdient het om zich te verwonderen in het theater of concertzaal.

Wij vragen u: Ondersteun lokale en regionale makers en de podia in Flevoland door ontwikkelbudgetten beschikbaar te stellen voor het gezamenlijk ontwikkelen van nieuw werk.

De ondertekenaars van dit stembusakkoord benadrukken de waarde en de rol van de podia voor de provincie Flevoland en spannen zich de komende collegeperiode in door actief opvolging te geven aan de drie hierboven genoemde punten.

Investeer in toegankelijke podia

De gehele keten van de podiumkunsten, van amateur tot professional en van opleiding tot gezelschappen van nationale betekenis, vindt haar plek in de theaters of concertzalen. De podia zijn dan ook niet alleen van een gemeenschap, maar ze zijn onderdeel van een provinciaal en in veel gevallen ook landelijk of zelfs internationaal netwerk.

De gezelschappen en orkesten die subsidie van de provincie Flevoland ontvangen, bespelen podia in de gehele provincie. Ook zien we dat startende makers maar ook gerenommeerde artiesten kiezen voor een kleinere zaal in de regio. Podia spelen zo een cruciale rol in de ontwikkeling van podiumkunsten in uw provincie. De podia hebben te maken met explosief stijgende kosten op bijna alle vlakken van de bedrijfsvoering en dit bedreigt de toegankelijkheid van de podiumkunsten in de hele provincie.

Wij vragen u: Ga actief in gesprek met uw podia, zodat in gezamenlijkheid de uitdagingen van de toekomst aangegaan kunnen worden.

Actiepunten voor versterken rol van de podia in Flevoland

- 1 Maak het bezoek aan podia en podiumkunsten mogelijk voor schoolgaande jeugd in Flevoland door het beschikbaar stellen van budgetten voor vervoer.**
- 2 Ondersteun lokale en regionale makers en podia met ontwikkelbudget, zodat zij samen nieuw publiek aan zich kunnen binden.**
- 3 Versterk de podia in uw provincie op het gebied van bedrijfsvoering.**

Tot slot:

Maak cultuurbeleid echt samen!

Door een sterke samenwerking met gemeenten en het Rijk ontstaat de juiste wisselwerking waardoor de culturele sector goed ondersteund kan worden en er volop ingespeeld kan worden op ontwikkelingen in de sector. Eerder heeft het IPO al aandacht gevraagd voor het één overheidsprincipe voor de culturele sector. Het onderkennen van de verbindende rol van de podia is hierin belangrijk aangezien zij een lokale, regionale en ook landelijke functie hebben.

Beste relatie,

Meer dan 75 jaar behartigt de Vereniging van Schouwburg- en Concertgebouwdirecties (VSCD) de belangen van podia in Nederland. Waar de VSCD opgericht is vlak na de Tweede Wereld Oorlog om samen steenkool in te kopen en de zalen te verwarmen, worden de 152 leden van VSCD nu opnieuw met grote crises geconfronteerd.

Om inzicht te geven in wat onze belangrijkste doelstellingen en uitdagingen zijn de komende jaren presenteren we u graag ons meerjarenplan 2023-2026, het VSCD stembusakkoord voor de Provinciale Staten verkiezingen en de jaarcijfers “Podia 2021” afkomstig uit ons benchmarkstelsel het Theater Analyse Stelsel (TAS).

Beleidsplan 2023-2026: Één overheid en toekomst van de podia

In het meerjarenplan kijken we vooruit naar een nieuwe tijd. Een nieuwe rol van de podia en een nieuw bestel. We zetten specifiek in op de gezamenlijke belangen van onze leden met betrekking tot de noodzaak van een stelselwijziging. Een belangrijk onderdeel van het beleidsplan is dan ook het onderzoek naar de herpositionering van podia. Ook besteden we aandacht in het onderzoek aan de strategie om tot een wet te komen waarin ook de gemeentelijke en provinciale verantwoordelijkheid voor cultuur wordt geregeld (‘Één overheid’). De uitkomsten worden in juni 2023 gepresenteerd.

Om de podia naast het onderzoekstraject te helpen bij het verkennen van hun nieuwe rol en de transformatie daarnaartoe, verdiepen we onze activiteiten de komende jaren aan de hand van de thema’s duurzaamheid, diversiteit & inclusie, publieksopbouw en regionale samenwerking.

Op het gebied van belangenbehartiging formuleren we lange termijn doelen, maar springen tegelijkertijd in op onderwerpen op basis van de noodzaak van het moment. Enkele onderwerpen die in elk geval aan de orde komen zijn:

1. Compensatie voor de stijgende energieprijzen;
2. Ruimte om de achterstand in salarissen t.o.v. andere sectoren in te lopen;
3. Versnelde invoering van het verlaagde btw-tarief op livestreams;
4. Beter bereik van het theater voor kinderen en jongeren, onder meer door een nationale vervoersregeling binnen het onderwijs voor hun concert- en theaterbezoek in te voeren;
5. Ruimte voor receptief bezoek met de klas aan het podium in de subsidie-regeling Cultuureducatie met Kwaliteit;
6. Wettelijke verankering van het cultuurbeleid voor alle overheden, door een aanpassing in de bestaande wet op het specifieke cultuurbeleid of door invoering van een nieuwe wet.

van en
voor
podia

Provinciale Statenverkiezingen 2023: Het VSCD stembusakkoord

In aanloop naar de Provinciale Statenverkiezingen 2023 hebben we het VSCD stembusakkoord ontwikkeld en gelanceerd. Een akkoord waarmee we opkomen voor het belang van een goede culturele infrastructuur voor alle inwoners van Nederland. Het is een oproep in drie delen: Maak podia toegankelijk voor alle jeugd, ondersteun lokale en regionale makers en versterk podia op het gebied van bedrijfsvoering. Voor iedere provincie is een eigen ontwerp gemaakt dat lokaal ingezet kan worden. Ter illustratie is door ons het stembusakkoord van Drenthe bijgevoegd.

Cijfers 2021:

Het blijven onzekere tijden voor podia, investeren is nodig

Al sinds 1996 presenteren we ieder jaar de jaarcijfers van onze leden. Als we kijken naar 2021 is het duidelijk dat de coronacrisis grote impact heeft gehad binnen de sector. Door alle beperkingen konden podia gemiddeld over slechts 28% van hun zaalcapaciteit beschikken. Hierdoor daalden ten opzichte van 2019 het aantal voorstellingen met 60% en het aantal bezoekers met 78%. Daarbij zorgen de dalende inkomsten tegenover de stijgende prijzen voor de nodige problemen. Sinds 2019 stijgen de consumptieprijzen in het algemeen. Slechts 44% van de podia ontvangt in 2021 compensatie van de gemeente voor loon- en prijsstijgingen. Uitdagingen waar podia ook de komende jaren nog mee blijven kampen.

Drie van de vier basisschoolkinderen, die normaal regelmatig een bezoek brengen aan podia, hebben in 2021 het podium moeten missen. Door gratis vervoer van school naar de podia beschikbaar te stellen krijgt ieder kind de kans kennis te maken met de magie van een theater en blijft het toekomstige publiek behouden.

Zie voor meer duiding het bijgevoegde rapport “Podia 2021” dat is bijgevoegd.

Graag werken we samen met u en natuurlijk met onze leden en stakeholders aan een sterke positie van de podiumkunsten in Nederland. Juist in een tijd van transitie is het van groot belang de handen ineen te slaan.

Met vriendelijke groet,

Directeur
VSCD

v
sc
d

van en
voor
podia

Beleidsplan 2023 - 2026

Vereniging van Schouwburg- en Concertgebouwdirecties

Inhoudsopgave

1. Missie, visie & doelstelling

1 - Missie, visie & doelstelling	1
2 - Wat we willen bereiken tot en met 2026	2
2.1 - Transformatie: Nieuwe tijd, nieuwe rol, nieuw bestel	
2.2 - Verdieping via thema's	
3 - Wat gaan we doen tot en met 2026	7
3.1 - Belangenbehartiging	
3.2 - Werkgeverzaken	
3.3 - Promotie	
3.4 - Netwerk & Service	
3.5 - Communicatie	
4 - Team en bestuur	14
5 - Terugblik 2019 - 2022	15
6. Bijlage: organogram en samenwerkingspartners	20

Missie: Voor de podia van Nederland is de Vereniging van Schouwburg- en Concertgebouwdirecties (VSCD) sinds 1947 de branchevereniging. Als VSCD-bureau ondersteunen, verbinden en representeren we onze leden. Samen met hen behartigen we de collectieve belangen, bevorderen we goed werkgeverschap, zorgen we voor promotie van de podiumkunsten en bieden we podia een netwerk en diverse services.

Visie: Op dit moment staan theaters en concertzalen voor een transformatie die in de hele maatschappij voelbaar is. Onze door crises, bezuinigingen en vergrijzing gedomineerde tijd dwingt podia tot de vraag: wat is mijn kern, en welke keuzes moet ik maken om van blijvende betekenis te zijn in de samenleving? Dit jaar bestaat de VSCD 75 jaar, en we grijpen dit ijkmoment aan om na te denken over de betekenis van podia en de uitdagingen waar zij voor staan op de langere termijn. We werken toe naar een nieuwe positionering, zowel naar het publiek toe als in het bestel.

Doelstelling: Ons doel is breed gewaardeerde, relevante, goed functionerende podia met een duurzame bedrijfsvoering die openstaan voor iedereen die het theater of concertgebouw wil bezoeken. Hoe beter de podia functioneren, hoe beter dat is voor kunstenaars én publiek, en daarmee voor de samenleving.

2. Wat we willen bereiken tot en met 2026

2.1 - Transformatie: Nieuwe tijd, nieuwe rol, nieuw bestel

Het rapport van de Denktank Post Corona, dat de Podiumkunsten Alliantie (PKA) eerder dit jaar presenteerde, opent met de observatie dat er al voor de pandemie grote vragen leefden in de podiumkunstsector over de toekomst, over de verbinding met de samenleving en het publiek en over de positie in het bestel. Op dit moment is de uitkomst van de transformatie die de sector doormaakt nog onzeker. Niemand weet waar klimaatvraagstukken, veranderingen in vrijetijdsbesteding, digitalisering, nieuwe hybride kunstvormen enz. toe zullen leiden. Een verdiepend onderzoek is nodig om helder te krijgen waar podia naartoe evolueren en waar ze naartoe *willen* evolueren om een plek te worden die voor langere tijd is afgestemd op een veranderde samenleving.

Duidelijk is in elk geval dat onze leden toe willen naar een model met meer rust en flexibiliteit in de verkoopperiodes, zodat ze maatschappelijk relevant kunnen programmeren, talent een plek kunnen geven en kortere lijnen kunnen maken met en naar het publiek. Ze willen uit de bestaande *rat race* waarin ze niet meer toekomen aan deze elementaire vragen. Als VSCD-bureau realiseren we ons dat een focus op de lange termijn nu geboden is. We gaan in de komende vier jaar dan ook vooral aan de slag met voorbereidend werk voor de toekomst.

Daarbij besteden we nadrukkelijk aandacht aan ontwikkelingen op regionaal gebied. Zoals het rapport van de Denktank Post Corona stelt: “Het is het een feit dat de drie grote steden (Amsterdam, Rotterdam en Den Haag) een aanzienlijk intensiever theaterleven bieden dan de regio’s met – nagenoeg – gelijke bevolkingsdichtheid en/of inwonersaantallen. Veel podia buiten de grootstedelijke regio’s zijn echter vaak niet in staat een ruimere actieradius te bedienen d.m.v. het bereiken van ‘andere’ doelgroepen of ‘publiekswerking’ te bewerkstelligen. Daarnaast beschikken zij vaak niet over afdoende middelen om een podiuminfrastructuur op te tuigen.”

In het cultureel-politieke veld van vandaag is het niet meer vanzelfsprekend dat beschikbare middelen evenredig worden verdeeld. Voldoende lobbycapaciteit is nodig om de gezamenlijke belangen van onze leden te agenderen op de juiste plek en niet verder in een achterstandspositie terecht te komen. Als VSCD-bureau lobbyen we voor meer financiële middelen en nemen we een vertegenwoordigende rol op ons om de noodzaak van een stelselwijziging duidelijk te maken op verschillende bestuurlijke niveaus.

Een belangrijk aspect van de stelselwijziging is de wettelijke verankering van de verantwoordelijkheden van provincies en gemeenten. Op dit moment is alleen de verantwoordelijkheid van het rijk vastgelegd in de Wet op het specifiek cultuurbeleid. Deze wet beschermt het gesubsidieerde aanbod, terwijl een goede omkadering voor podia ontbreekt. Bovendien zien we dat stelselpartners weinig in onderlinge afstemming handelen, waardoor het bestel nog verder uit balans is geraakt. Een wetswijziging is nodig om een uniform, kloppend bestel te verkrijgen met één overheid, zodat het wel vanzelfsprekend wordt dat financiële middelen evenredig worden verdeeld.

Ter ondersteuning van de discussie over een nieuw stelsel voor de podiumkunsten en de gewenste profilering en herpositionering van de podia daarbinnen, focussen we in het verdiepende onderzoek op onder meer de volgende vragen:

1. Hoe ziet de verantwoordelijkheid van theaters en concertzalen voor de hele keten er idealiter uit?
2. Hoe komen we uit de houdgreep waarin podia/ producenten/ impresariaten elkaar vast hebben?
3. Wat is de ideale rol/ maatschappelijke functie van het podium in de stad?
4. Wat zijn de gewenste artistieke profielen van podia in stad en regio?
5. Hoe kan de flexibiliteit bevorderd worden?
6. Wat mogen we verwachten van één overheid?

De onderzoeksopzet wordt in januari 2023 verder uitgewerkt tijdens een soiree met een aantal leden uit de verschillende gelederen van onze vereniging. Hierna zullen we een onderzoeker de opdracht verstrekken. We verwachten dat de impact van het onderzoek op onze lobby, profilering en het stelsel de komende vier jaar doorwerkt. Daarbij is het onze ambitie dat vanaf 2028 de verantwoordelijkheid van gemeenten [en provincies] voor podia, naast de verantwoordelijkheid van het rijk voor het gesubsidieerde aanbod, wordt opgenomen in de Wet op het Specifiek Cultuurbeleid danwel wordt verankerd in een nieuwe Stelselwet.

2.2) Verdieping via thema's

Om de podia naast het onderzoekstraject te helpen bij het verkennen van hun nieuwe rol en de transformatie daarnaartoe, verdiepen we de activiteiten van het VSCD-bureau aan de hand van vier thema's:

- **Duurzaamheid**
- **Diversiteit & Inclusie**
- **Publieksofbouw**
- **Regionale Samenwerking**

Binnen elke pijler waar onze werkpraktijk op stoelt (Belangenbehartiging, Werkgeverszaken, Promotie en Netwerk & Service) besteden we extra aandacht hieraan. Daarnaast agenderen we de vier thema's consequent in al onze vergaderingen, cursussen, trainingen en onze communicatie-uitingen, zodat er daadwerkelijk meters gemaakt worden. Dit betekent dat deze thema's standaard aan de orde komen op vergaderingen van kringen, bestuur en ALV.

Duurzaamheid

Duurzaamheid gaat voor onze leden niet alleen om het verduurzamen van de bedrijfsvoering, maar ook om het thematiseren van duurzaamheidskwesties naar het publiek toe, het zichtbaar worden als plek in de stad waar vragen worden besproken en het uitdragen van een voorbeeldfunctie in de samenleving. Verdieping van het thema duurzaamheid biedt onze leden de kans om relevant te blijven, de voelsprietten bij de actualiteit te houden en het publiek te inspireren.

We zien digitalisering als een belangrijk instrument voor verduurzaming van de sector. De digitale transformatie biedt grote kansen voor publieksonderzoek, nieuwe creatie, het vergroten en verbreden van het publieksbereik en het verdiepen van de bezoekerservaring. Een stevige digitale werkpraktijk vergroot de wendbaarheid van de sector, niet alleen in crises.

Diversiteit & Inclusie

De VSCD en haar leden omarmen de Code Diversiteit & Inclusie. De praktijk blijkt echter vaak weerbarstig. In de organisaties zelf ontbreekt het nog aan diversiteit, wat gevolgen heeft voor de programmering, het publiek en de partnerschappen. Als je werkt vanuit een divers samengesteld team maak je andere keuzes op deze terreinen, wat de relevantie van het podium in de samenleving ten goede komt. Meer diversiteit op de werkvloer is dan ook hard nodig.

Publieksopbouw

Zonder publiek geen podiumkunsten. Podia ontlenen hun bestaansrecht aan hun band met het publiek en die staat na de pandemie meer dan ooit onder druk. Toch hebben ze vaak geen publieksopbouwers, stadsprogrammeurs of educatiemedewerkers in dienst, en ervaring leert dat publiciteit en marketing deze leemte niet opvult. Hoe gaan podia met het publiek in gesprek over de betekenis die ze als plek kunnen hebben?

We zien een belangrijke rol voor onze leden in het opbouwen van een relatie met het jeugdpubliek. Door corona zijn drie jaargangen jongeren verstookt van theater volwassen geworden. In het onderwijs en het cultuureducatie beleid van het rijk gaat podiumkunsten vooral over actieve cultuurparticipatie: zelf doen, maken en creëren. Het kijken en luisteren, het aanwakken van verwondering, is minstens zo belangrijk.

Daarom ijveren we voor opname in het subsidieprogramma *Cultuureducatie met Kwaliteit* van het receptieve bezoek met de klas aan podia. Met name in het vmbo en mbo valt er nog veel te winnen. Ook met het oog op diversiteit en inclusie is aansluiting bij leerlingen van dit type onderwijs onontbeerlijk, niet alleen als publieksgroep maar ook als mogelijke werknemers in bijvoorbeeld de techniek, waar momenteel grote tekorten aan zijn.

Regionale samenwerking

Regionale samenwerking vormt een aparte categorie binnen de thema's omdat het (voor een groot deel van onze leden) handvaten biedt om de andere thema's aan te pakken. Onder podia leeft behoefte aan pilots om binnen regio's de samenwerking te vergroten en zowel de regionale als de individuele identiteit te versterken. We verwijzen hier nogmaals naar het rapport van de Denktank Post Corona over regionale pilots: "... Theaters beconcurreren elkaar met een gelijke programmering en doelgroepen in hetzelfde bedieningsgebied. Er bestaat een repeterend beleid van culturele voorzieningen waarin elke stad dezelfde infrastructuur bouwt. Daarnaast wordt er weinig samengewerkt vanuit de intentie elkaar te versterken, programmering af te stemmen of samen aanbod te promoten." We willen regionale podia ondersteunen in het doorbreken van deze patronen en het opzetten van samenwerkingen die een gedifferentieerd aanbod toelaten en de toegankelijkheid van het bedieningsgebieden vergroten.

De tabel op de volgende pagina maakt duidelijk waar we mee bezig zijn.

3. Wat gaan we doen tot en met 2026

3.1 - Belangenbehartiging

In de politiek, bij het publiek en in de culturele sector komt VSCD op voor de belangen van de podia. Samen met onze leden formuleren we doelen voor de lange termijn. We spreken met één heldere stem vanuit een gezamenlijke visie.

Het hele bureau is betrokken bij de belangenbehartiging, waarvan de public affairs medewerker de spil is. Met een ervaren lobbyist erbij zetten we komend jaar een volgende stap in de ontwikkeling van onze belangenbehartiging.

Doelen tot en met 2026

De relevantie van bepaalde lobbyonderwerpen verschilt van periode tot periode, en we zullen zoveel mogelijk inspringen op de noodzaak van het moment. De volgende onderwerpen zijn of komen in elk geval aan de orde:

- Compensatie voor de stijgende energieprijzen;
- Ruimte om de achterstand in salarissen t.o.v. andere sectoren in te lopen (zie ook ‘Werkgeverszaken’);
- Versnelde invoering van het verlaagde btw-tarief op livestreams;
- Beter bereik van het theater voor kinderen en jongeren, onder meer door een nationale vervoersregeling binnen het onderwijs voor hun concert- en theaterbezoek in te voeren;
- Ruimte voor receptief bezoek met de klas aan het podium in de subsidieregeling Cultuureducatie met Kwaliteit
- Wettelijke verankering van het cultuurbeleid voor alle overheden, door een aanpassing in de bestaande Wet op het specifieke cultuurbeleid of door invoering van een nieuwe wet.

Stembusakkoord Podiumkunsten en het Bestuurdersdiner

In aanloop naar verkiezingen bieden we politieke partijen een stembusakkoord dat zij kunnen onderschrijven. Het akkoord bevat voor de podia belangrijke thema’s die relevant zijn voor die verkiezingen. Zo krijgen politici de waarde van de podiumkunsten voor de samenleving mee. In 2023 komt een akkoord bij de Provinciale Statenverkiezingen, in 2025 bij de Tweede Kamerverkiezingen en in 2026 bij de Gemeenteraadsverkiezingen. Na de provinciale en gemeentelijke verkiezingen organiseren we het Bestuurdersdiner voor directeurs van podia en hun nieuwe gedeputeerden en wethouders met cultuur in de portefeuille.

	Duurzaamheid	Regionale Samenwerking	Diversiteit & Inclusie	Publieksopbouw	Algemeen
Belangenbehartiging	Energiecompensatie Concurrerende lonen Afnamesubsidie	Bestuurdersdiner Pilot regionale samenwerking		BTW op live Streaming verlagen Schoolvervoer Receptief podiumbezoek opnemen in Cultuureducatie met Kwaliteit	Lobby Stembusakkoord Wettelijke verankering cultuurbeleid alle overheden
Werkgeverszaken	Personeelstekort Veilige werkvloer CAO podiumkunsten i.sm. NAPK		Bevorderen veilige werkvloer i.s.m. NAPK MBO Stage Convenant		Kring WGZ P&O netwerk Sociaal fonds Krommers
Promotie	Onderzoek naar voorziening collectieve promotie voor lange termijn		Gender Toneelprijs	Theaterweekend DIP	VSCD Prijzen
Netwerk & Service	Academie voor PK Leergang Coaching in Cultuur Onderzoek stelsel en gewenste profilering podia daarbinnen	Overleg kleine regionale podia Leergang Coaching in Cultuur ALV op tournee	Academie voor PK Leergang Coaching in Cultuur	Academie voor PK Leergang Coaching in Cultuur	Regio's Regiovoor-zitters P10 Concertzalen Vlakke vloeren i.o. Kleine regionale podia Congres PFE TAS SENA Alg Bez. Voorwaarden Mantel-overeenkomst

Lobbywerkzaamheden

Binnen het bureau stellen we gezamenlijk de lobbyagenda samen en bedenken we onze strategieën. We verzamelen onderwerpen uit de verschillende overlegkringen en werkgroepen. Waar samenwerking en afstemming met andere partijen opportuun is, zoeken we die op. In de komende jaren zullen we tevens speciale lobbydiners organiseren voorafgaand aan de uitreikingen van onze Prijzen. Onze leden informeren we wekelijks met een update over de lobby van VSCD.

Onze invloed richten we op het landelijke beleid (Parlement, Ministeries, Raad voor Cultuur, de Rijkscultuurfondsen) en het beleid in de provincies (Interprovinciaal Overleg IPO) en gemeenten (Vereniging Nederlandse Gemeenten VNG, vier grote gemeenten G4 en G40).

Partijen waar we mee samenwerken zijn de collega's in de podiumkunsten (Podiumkunsten Alliantie, VNPF), Kunsten '92, de Taskforce culturele en creatieve sector, Federatie Cultuur, MKB/VNO-NCW, de VNG, het LKCA (Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst), het CJP en de PO Raad (de sectorvereniging voor het primair onderwijs). Op Europees niveau werken we samen met de Performing Arts League (Pearle).

3.2 Werkgeverszaken

De VSCD stimuleert en ondersteunt goed werkgeverschap, legt goede arbeidsverhoudingen vast en houdt oog op actuele arbeidsmarktvraagstukken.

Kring Werkgeverszaken

De VSCD-leden die lid zijn van de Kring Werkgeverszaken besluiten over de inzet en het sluiten van de CAO Nederlandse Podia. De kring heeft een voorzitter en een onderhandelingscommissie. De kring wordt praktisch en inhoudelijk ondersteund door de beleidsmedewerker Werkgeverszaken. In het VSCD-bestuur worden twee zetels ingenomen door leden van de Kring Werkgeverszaken. De kring vergadert zo vaak als nodig is, maar in ieder geval éénmaal per jaar. Daarnaast heeft de Kring Werkgeverszaken een P&O-netwerk, waar HR-medewerkers van aansloten leden deel kunnen nemen aan bijeenkomsten en onderling kennis kunnen uitwisselen.

Sociaal fonds

De middelen uit het Sociaal Fonds Nederlandse Podia worden mede met het oog op het komen tot één cao Podiumkunsten ondergebracht bij het Sociaal Fonds Podiumkunsten. Van dit fonds kunnen zowel werkgevers als werknemers gebruikmaken. Het budget vanuit de podia bedraagt 0,02% van de salarissen (0,01% werkgever en 0,01% werknemer) en wordt beheerd door de werkgever.

Doelen tot en met 2026

- Oplossingen personeelstekorten: Voor vacatures in de techniek, de marketing, data-analyse en sociale media is het voor onze leden moeilijk concurreren met commerciële partijen. In de podiumkunsten wordt minder verdiend, zijn de werktijden onregelmatig en vaak kiezen werknemers voor een hoger salaris elders. Samenwerking met het MBO biedt een uitstekende kans om expertise op bovengenoemde terreinen te versterken én om meer diverse personeelsbestanden op te bouwen. Samen met OSAT (Overleg Scholing Arbeidsmarkt Theatertechniek) en de Cultuureducatie werkgroep van Kunsten '92 zetten we in op een Stage Convenant om nieuwe technici (en andere medewerkers) in het mbo te werven.
- Verbeteren concurrentiepositie CAO: Voor dit doel houden we in 2023 een benchmark van de cao met cao's in andere sectoren en bouwen we aan een nieuw functiehuis.
- Veilige werkvloer: Voor wat betreft veilige werkvloer zoeken we de samenwerking op met de NAPK, die hiervoor al een raamwerk ontwikkeld heeft. Binnen de Academie voor de Podiumkunsten bieden we samen met ArboNed cursussen aan voor vertrouwenspersonen.
- Cao voor de gehele podiumkunsten: Samen met de NAPK werken we toe naar een gezamenlijke cao Podiumkunsten. In eerste instantie zullen we het functiegebouw op elkaar afstemmen, en daarna zullen we overgaan op een gemeenschappelijke cao, die naar verwachting in 2026 in werking zal treden. Fair Practice wordt een essentieel onderwerp bij de besprekingen. Daarnaast werken we het thema Diversiteit & Inclusie uit in de nieuwe cao, zodat sociale veiligheid en openheid t.a.v. diversiteit structurele onderdelen worden van het werkklimaat.

3.3 Promotie

Om aandacht te genereren voor de podia reikt de VSCD jaarlijks tal van prijzen uit. Rondom de uitreiking organiseren we samen met partners verschillende evenementen die onze leden en de hele cultuursector in de spotlight zetten.

De VSCD-Prijzen kennen een lange geschiedenis en zijn van cultuurhistorische waarde. Ze worden uitgereikt binnen solide, ambitieuze festivals; ze worden gewonnen door grote namen in het vak en ze worden gewaardeerd door partners en in de media. De jury's bestaan uit gerenommeerde podiumdirectieleden, programmeurs, critici en makers. Het palet aan prijzen bestaat uit de Zwanen (dans), en sinds dit jaar ook uit de Jonge Zwaan voor de meest indrukwekkende productie en prestatie op het vlak van jeugddans; de Toneelprijzen (toneel); de Poelifinario en Neerlands Hoop (cabaret); de Krekels (jeugdtheater); de Ovatie (klassieke muziek); de Mime/Innovatie prijs en de Oeuvreprijs.

Doelen tot en met 2026

- Prijzen als kwaliteitslabel: De komende jaren hanteren we een meer inclusief beleid rond de nominaties, jurering en uitreikingen en verhogen we de zichtbaarheid bij een breed publiek. Het doel is om de prijzen representatief te maken voor de hedendaagse sector en om ze door professionals en publiek te laten ervaren als een kwaliteitslabel.
- Gender en de toneelprijzen: We implementeren de resultaten van het onderzoek naar de genderindeling van de toneelprijzen dat recent door Blueyard is uitgevoerd. De juryleden krijgen aan het begin van ieder jaar een *unconscious bias* of privilege training om bewustzijn over de eigen blik te ontwikkelen. Het juryreglement wordt aangevuld met een richtlijn over Diversiteit & Inclusie en de samenstelling van de jury's wordt meer divers qua etnische achtergrond, genderidentiteit, regionale spreiding en leeftijd. De prijzen worden anders ingedeeld, en de namen worden aangepast.
- Het Nationale Theaterweekend: We zijn partner van het Nationale Theaterweekend, georganiseerd door het Nationaal Theater Fonds, de Bankgiroloterij en het Prins Bernhard Cultuurfonds. Het Theaterweekend vindt sinds 2016 plaats in het laatste weekend van januari. Omdat veel podia deelnemen en de kaartprijzen laag zijn – alle kaartjes kosten €10 – is theater- of concertbezoek laagdrempelig en dichtbij, zodat de band tussen het publiek en podia in de directe omgeving wordt versterkt.

- Collectieve promotie met DIP: We verkennen de mogelijkheden om collectieve promotie samen met Digitaal Informatieplatform Podiumkunsten (DIP) op te zetten. DIP kan inzicht verschaffen in hoe we de verzamelde publieksdata het beste kunnen gebruiken bij het opzetten van gerichte promotiecampagnes. Hiertoe geven we Blueyard een opdracht.

Sponsorwerving

De VSCD-Prijzen worden gesponsord door de Podium Cadeaukaart. Dit sponsorschap staat echter onder druk vanwege tegenvallende beursresultaten en het uitblijven van een dotatie aan SPTC, en we zullen de komende tijd dan ook besteden aan het werven van nieuwe (aanvullende) sponsors. Het bestaande convenant met de SPTC voor de sponsoring van de Prijzen wordt verlengd vanaf 1 januari 2023 voor een periode van 5 jaar. Zodra de beurzen aantrekken en dotaties aan de SPTC weer doorgaan, zullen onze afspraken voor sponsoring worden hervat.

3.4 Netwerk & Service

Als brancheorganisatie zet de VSCD zich in om de bedrijfsvoering van de leden te vergemakkelijken. Dit doen wij door een sterk netwerk te bouwen, ledenvoordeel te bieden, standaard overeenkomsten te maken en een platform te zijn voor communicatie, inspiratie en kennisdeling tussen de leden.

Nieuwe kringen en andere netwerken

Binnen de VSCD zijn er tal van overlegverbanden tussen leden. Deze bieden de deelnemers overzicht op hun terrein, openheid naar elkaar en de kans om te leren van elkaars *best practices*. Bovendien geven ze ons als bureau een kijk op de praktijk en een klankbord om onze activiteiten op af te stemmen.

- Naast de huidige overleggen van concertzalen en standplaatstheaters (de P10), komt er een overleg van kleine podia in de regio.
- We zijn in gesprek met het Vlakke Vloer Platform, waarvan een aantal leden recent VSCD-lid werd, over de oprichting van een eigen kring binnen de VSCD.
- We versterken de band tussen actieve leden door eens per jaar een diner te organiseren met de juryvoorzitters, regiovoorzitters en kringvoorzitters. Dit biedt de mogelijkheid voor ontmoeting en bevordert de saamhorigheid.
- We blijven de ALV die in het voorjaar plaatsvindt organiseren binnen de Podiumkunsten Alliantie.

- In het najaar zullen we de ALV met een verdiepend programma rond één van de vier thema's organiseren. Deze najaarsvergadering zal telkens in een andere regio plaatsvinden, wat de leden de kans biedt om elkaar te bezoeken en van elkaar te leren. We bieden het organiserende podium een budget voor het maken van een contextprogramma. Het doel is om bekendheid van de activiteiten van met name regionale podia te verhogen onder de leden.
- Er zijn zes zelfstandig functionerende regio's, die elk hun eigen agenda opstellen: ZeBraLim (Zeeland, Brabant, Limburg), Regio Zuid-Holland, Regio Utrecht, Regio Noord-Holland & Flevoland, Stichting Oostelijke Schouwburgen en Noordelijke Schouwburg Directies. Om de communicatie tussen de VSCD en de regio's op peil te houden, zal Mirthe van Merwijk vanuit het VSCD-bureau als verenigingscoördinator 1 keer per jaar een regio-overleg bijwonen van elk van de zelfstandige regio's.
- Het regiovoorzitters-overleg komt 4 keer per jaar bijeen, een week voor de VSCD-bestuursvergaderingen. Ook dit overleg wordt ondersteund door de verenigingscoördinator. Verder zullen we het directieverslag, dat we als bureau maken voor het bestuur, delen met de regiovoorzitters, zodat zij het verder kunnen verspreiden in de regio's en wij onze werkzaamheden inzichtelijk kunnen maken bij onze achterban.
- In de komende periode gaan we na wat ervoor nodig is om een af te sluiten Mantelovereenkomst goed te laten aansluiten op DIP en geven we een opdracht voor het ontwikkelen van een tool box. In 2024 zullen de beoogde partners (VSCD, VVTP, NAPK en het Vlakke Vloeren Platform) de Mantelovereenkomst evalueren.

Service

Service staat de komende jaren grotendeels in het teken van de vier thema's. We bieden leden de ruimte voor het herijken van hun rol en het vinden van een gezamenlijke stem in de sector. Gebruik maken van de expertise van de podiumdirecteuren en uitwisseling van kennis staan hierbij voorop.

- Academie voor de Podiumkunsten: We bieden korte cursussen, die we samen ontwikkelen met onze *preferred suppliers* (zie onder) rond de vier thema's.
- Ledenvoordeel: We breiden de partners in het ledenvoordeelprogramma uit met *preferred suppliers* die specifieke kennis hebben op relevante onderwerpen, zoals bijvoorbeeld DEN (digitalisering), Bureau 80/80 (duurzaamheid), Theater Inclusief (diversiteit en inclusie) en Berenschot (regionale samenwerking).

- Verdiepingsprogramma: In samenwerking met Coaching in de Cultuur bieden we ieder jaar een verdiepingsprogramma voor de verschillende vitale functies binnen het podium (programmeur, technicus, publiekswerker/stadsprogrammeur, directeur) op één van de vier thema's, te beginnen met Publieksopbouw in 2023.
- Congres Podia/Festivals/Evenementen: We sluiten aan bij het grote jaarlijkse congres georganiseerd door de VNPF en de VVEM, waar telkens een veelheid aan praktische en reflectieve onderwerpen wordt besproken en dat kansen biedt om de banden aan te halen en nieuwe ontmoetingen aan te gaan met collega's in de volle breedte van de sector.
- In onze wekelijkse update informeren we de podia over *best practices* t.a.v. de vier thema's, over subsidiemogelijkheden m.b.t. duurzaamheid zoals de verduurzaming van maatschappelijke gebouwen, over de ontwikkelingen op het vlak van afnamesubsidies en over innovatieve samenwerkingen tussen podia onderling en tussen podia en producenten.
- TAS: We gaan onderzoeken hoe we het Theater Analyse Systeem, dat inmiddels 28 jaar bestaat, kunnen bestendigen. Het benchmarkstelsel is een belangrijk instrument bij ons lobbywerk. Het is echter verouderd, en dient stabiel en toegankelijker te worden gemaakt.

3.5 Communicatie

De interne communicatie tussen het bureau en de leden verloopt via het intranet SPOTS, allerlei appgroepen waarin de leden snel met elkaar kunnen schakelen, rechtstreekse e-mails naar de directeuren over urgente kwesties en onze wekelijkse email-update. In de update behandelen we zoals gezegd onderwerpen m.b.t. de vier thema's, berichten we over *best practices* en leggen we de leden de 'vraag van de maand' voor om te peilen wat voor hen belangrijk is. Hun terugkoppeling vormt de basis van onze lobby bij verschillende onderwerpen. Daarnaast starten we de komende tijd met een externe nieuwsbrief en intensiveren we onze activiteiten op LinkedIn.

4. Team & Bestuur

Team en bestuur

Het bureau van de VSCD bestaat uit:

- Gabbi Mesters – directeur
- Mirthe van Merwijk – verenigingscoördinator
- Timos Krabben – communicatiemedewerker
- Arlien Schut – projectleider prijzen
- Esengül Gök – juridisch beleidsmedewerker
- Siau Ping Dorenbos – beleidsmedewerker PA
- Vacature - bureaucoördinator
- Siebe Weide – strategisch adviseur (flexibel)
- Nicolle van Lith is aan het bureau verbonden als lobbyist.

De lobbycapaciteit zal 1 fte beslaan (0,8 fte voor de public affairs medewerker en 0,2 fte voor de lobbyist). Verder zullen we het team uitbreiden met een bureaucoördinator voor 3 dagen per week.

Het bestuur bestaat uit:

- Gea Zantinge – voorzitter Het Koninklijke Concertgebouw (Amsterdam)
- Wiebren Buma – penningmeester Theater Sneek (Sneek)
- Leontien Wiering – secretaris Amare (Den Haag)
- Arjen Berendse - bestuurslid Theater Aan de Slinger (Houten)
- Harry de Bruin – bestuurslid TheaterHangaar (Katwijk)
- Joery Wilbers – bestuurslid De Domijnen (Sittard)
- Eva Middelhoff - bestuurslid Stadsschouwburg en Concertgebouw de Vereeniging (Nijmegen)

In 2024 zullen een aantal wissels in het bestuur plaatsvinden. Er komen 4 plekken vacant, waaronder die van voorzitter. Om niet te veel verandering in één keer aan te brengen, zullen we vanaf 2023 gefaseerd nieuwe bestuursleden toevoegen. Diversiteit staat hoog in het vaandel bij de werving. Het team heeft in de afgelopen jaren al een ontwikkeling doorgemaakt op dit vlak, voor het bestuur zullen we gericht leden met verschillende culturele achtergronden, verschillende leeftijden enz. aanspreken.

5. Terugblik 2019 - 2022

Coronacrisis

Als VSCD-bureau hebben we onze meerwaarde bewezen in de moeilijke periode van de coronacrisis, mede dankzij de extra donaties van onze leden. Samen met de NAPK en VVTP richtten we de Podiumkunsten Alliantie (PKA) op, waarbij zich kort daarna ook het Vlakke Vloeren Platform en de Verenigde Podiumkunstenfestivals aansloten. Het doel was om de lijnen tussen de verschillende branches in de podiumkunstensector kort te houden en de leden bij overkoepelende vraagstukken te ontzorgen. We stelden een commissie van wijzen in met experts, wat resulteerde in een historisch akkoord waarin de sector zelf een deel van de schade voor de geannuleerde voorstellingen op zich nam. De PKA werd door OCW geprezen voor dit akkoord. Dankzij de lobby vanuit de VSCD en de nieuw opgerichte Taskforce culturele en creatieve sector kwamen er vier omvangrijke steunpakketten voor de podiumkunstensector, uitgevoerd door het Fonds Podiumkunsten. Omdat deze niet voor alle podia toegankelijk waren, lobbyden we voor steunpakketten aan podia die via gemeenten en provincies verliepen, zodat al onze leden in heel het land steun kregen en overeind bleven. Dit resulteerde in 2021 en 2022 in 260 miljoen voor de regionale en lokale cultuur.

Verder hebben we succesvol gelobbyd voor steunmaatregelen zoals de TVL en NOW. Het Theater Analyse Systeem (TAS) bleek uiterst nuttig voor het verzamelen van de financiële gegevens van onze leden, die een duidelijk beeld lieten zien van de geleden schade en die ons lobbywerk zichtbaar ondersteunden. Tijdens de lockdowns focusten we op het zoveel mogelijk open laten blijven van podia en streken we onophoudelijk voor heropening. Zo coördineerden we onder grote druk de protocollen voor het heropeningsplan en maakten we ons sterk voor het coronatoegangsbewijs en de voucherregeling 'Bewaar je ticket. Geniet later'.

Tot slot genereerden we veel aandacht in de landelijke pers voor de situatie van schouwburgen en concertzalen, wat onze naamsbekendheid en autoriteit als VSCD versterkte.

Recente crises

Vanaf 2022 kwamen er nieuwe uitdagingen bij: personeelstekorten, stijgende energiekosten en inflatie vanwege de oorlog in Oekraïne. Ook m.b.t. deze problemen lobbyden we bij de betrokken ministeries, IPO en VNG.

Naar een netwerkorganisatie

Op 1 januari 2019 ging het beleidsplan VSCD 3.0 in werking, dat erop gericht was te transformeren naar een afgeslankte netwerkorganisatie met dito budget. Met beperkte middelen en via persoonlijke relaties (meer dan 50 werkbezoeken en het organiseren van 6 soirees rond relevante thema's) ontwikkelden we een beeld van wat er speelde bij onze leden, herstelden we het vertrouwen en bouwden we aan een gezamenlijk kompas. We bliezen nieuw leven in onze website en versterkten het netwerkgevoel met de slogan 'Wij zijn VSCD'.

Begin 2020 organiseerden we voor de kring concertzalen i.s.m. met voorzitter Simon Reinink (directeur Concertgebouw) een excursie naar Parijs, waardoor de banden tussen de concertzaaldirecteuren op een inspirerende manier werden versterkt en deze kring meteen vanaf de corona-uitbraak intensief samenwerkte. De oprichting van de P10, een kring voor standplaatstheaters, volgde in mei 2021 op initiatief van Lucia Claus (toenmalig directeur Schouwburg Utrecht). Vanwege de grote werkdruk als gevolg van de coronacrisis werden de gesprekken over een kring voor kleinere regionale podia en multifunctionele podia doorgeschoven naar de volgende beleidsperiode. De uitbraak van de coronapandemie vormde wel de start van het regiovoorzitters-overleg, wat voor de directie en het bestuur een belangrijke schakel vormde in het verzamelen van informatie over wat er leefde bij onze achterban. Inmiddels communiceren we op wekelijkse basis met onze leden via de VSCD-update, zijn we gegroeid van vier naar zes regio's en hebben ongeveer 35 nieuwe leden zich aangesloten bij de VSCD. Als bureau hebben we daarmee weer vinger aan de pols bij wat er leeft onder de leden en kunnen we snel schakelen met de achterban als de actualiteit daarom vraagt.

Fusie met de WNP

Omdat steeds meer podia verzelfstandigden en de behoefte ontstond aan een cao, richtte de VSCD in 2002 de WNP (Werkgeversvereniging Nederlandse Podia) op. De WNP was aanvankelijk echter een aparte vereniging, met een werknemer die wij uitleenden aan de organisatie. Deze inefficiënte werksituatie, waarin de twee verenigingen van elkaar vervreemd waren, hebben we aangepakt door gezamenlijk na te denken over een marsroute naar de best mogelijke inbedding van de WNP. Uiteindelijk koos de WNP voor een fusie met de VSCD, een traject dat begin 2022 werd voltooid. Hiermee werd de slagkracht van onze vereniging vergroot.

DIP

Het Digitaal Informatie Platform (DIP) bouwt sinds 2019 in opdracht van VSCD, NAPK en VVTP aan een digitale infrastructuur voor de Nederlandse podiumkunsten met als doel meer efficiëntie en inzicht in het publieksbereik. De leden van de brancheorganisaties werden verplicht ook lid te worden van DIP om zo het platform op vlieghoogte te brengen. DIP biedt daarvoor op termijn drie handige tools (verkoopmonitor, publieksmonitor en contractmodule), waarmee digitale efficiëntie voor zowel podia als producenten/impresariaten behaald kan worden. Omdat het een gecompliceerd ICT-project betreft en er problemen waren met één van de bouwers, is er vertraging opgelopen in de oplevering van DIP. Nog niet alle tools werken. Met de komst van een nieuwe directeur en bedrijfsleider maakt DIP een doorstart en zal het naar verwachting in de zomer van 2023 mogelijk worden voor gebruikers om zelf rapportages uit DIP te halen.

Collectieve promotie en de Prijzen

Een van de doelstellingen van de vorige beleidsperiode was om samen met NAPK en VVTP een werkgroep collectieve promotie op te richten om gezamenlijk te zoeken naar een passende vorm. Toen we de kans kregen om aan te sluiten bij het Nationaal Theaterfonds en grote campagnes zoals 'Theater mooier dan ooit' en 'Leuk dat je er bent', besloten we om de werkgroep niet langer voort te zetten. In plaats daarvan werd enige tijd samenwerking tussen de branches en NTF onderzocht, echter zonder het gewenste resultaat.

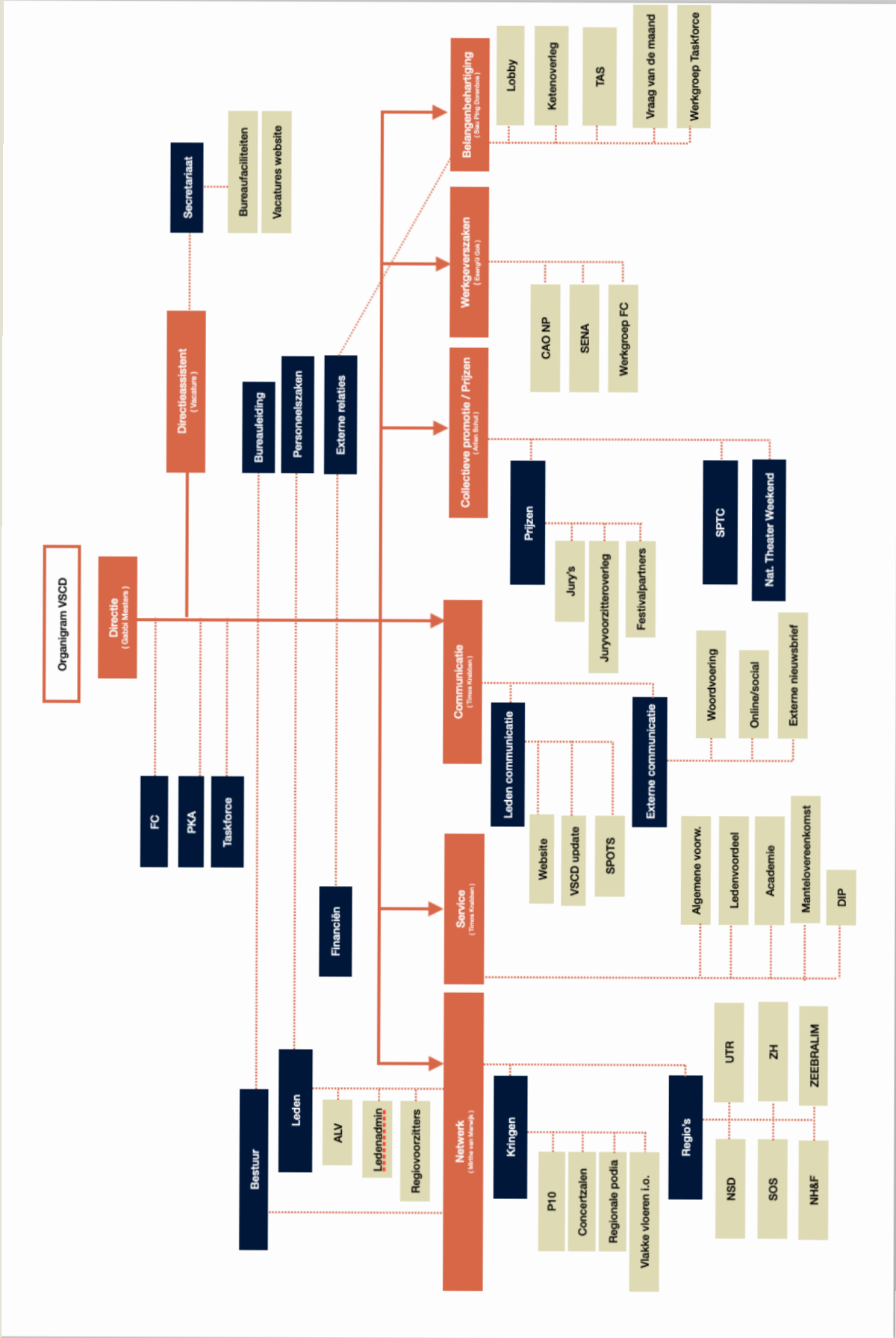
Anders dan voorzien in VSCD 3.0 werden de VSCD-Prijzen niet ondergebracht bij de werkgroep collectieve promotie, maar bleven ze bij VSCD. De SPTC werd een zelfstandige organisatie en bleef via de Podium Cadeaukaart sponsor van de prijzen. We voerden een nieuwe jeugddansprijs in en begonnen met het aanbrengen van meer diversiteit in de jury's. Ook introduceerden we een jaarlijks juryvoorzittersoverleg om meer uniformiteit in de werkwijze en onderlinge betrokkenheid te creëren.

Nieuw elan in het bureau

Toen Gabbi Mesters in april 2019 aantrad als directeur verkeerde het bureau in zwaar weer. Mede door een mislukte fusie met VVTP en NAPK was het vertrouwen in de VSCD in 2018 gedaald. Veel leden hadden hun lidmaatschap opgezegd; men vond het bureau te weinig voeling hebben met hun praktijk. Het bureau werd ingekrompen en door het grote verloop dat onder het personeel had plaatsgevonden, sloten de nieuw ontstane functies te weinig aan bij de resterende medewerkers. Daarom trokken we nieuwe mensen aan, medewerkers die betrokken zijn bij de sector en die passen bij het profiel van de leden die we vertegenwoordigen. We voerden de functie Public Affairs in, zodat we onze lobbywerkzaamheden konden professionaliseren.

6. Bijlage: organogram en samenwerkingspartners

In de zomer van 2020 verhuisden we van Utrecht, waar we sinds 2018 kantoor hielden in het pand van Cultuurconnectie, weer naar Amsterdam. We houden huis te midden van de creatieve omgeving van A-Lab en zoeken makkelijk het contact met de partners in de Podiumkunsten Alliantie. In deze tijd was Gabbi Mesters helaas twee periodes afwezig wegens het overlijden van haar man en behandeling voor kanker. Haar taken werden waargenomen door Siebe Weide, die onder meer het fusietraject met WNP begeleidde.

Samenwerkingspartners

Branche

- Taskforce voor culturele en creatieve sector
- Kunsten '92
- Federatie Cultuur
- Cultuurconnectie
- Nederlandse Associatie voor Podiumkunsten (NAPK)
- Vereniging Vrije Theater Producenten (VVTP)
- Vlakke Vloer Platform (VVP)
- Vereniging Nederlandse Poppodia en Festivals (VNPF)
- Museumvereniging
- Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst (LKCA)

Prijzen

- Internationaal Theater Amsterdam (ITA)/ Nederlands Theater Festival
- Theater aan het Vrijthof/ Nederlandse Dansdagen
- Diligentia/Theater Pepijn

Overheid

- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW)
- Raad voor Cultuur
- Fonds Podiumkunsten (FPK)
- Fonds voor Cultuurparticipatie (FCP)
- Interprovinciaal Overleg (IPO)
- Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)

v
sc
d

van en
voor
podia

© Vereniging van Schouwburg-
en Concertgebouwdirecties

November 2022

A-Lab [Lab 0.09]
Overhoeksplein 2
1031 KS Amsterdam
020-7920299
vscd.nl
info@vscd.nl

v
sc
d

van en
voor
podia

Podia 2021

jaarcijfers
schouwburgen en
concertgebouwen
in Nederland

Siebe
Weide
advies

Inhoudsopgave

1) Inleiding	2
Samenvatting	2
Het Theater Analyse Systeem: de toetssteen voor podia	2
De Vereniging van Schouwburg- en Concertgebouwdirecties (VSCD)	2
2) VSCD leden: hoeveel, hoe groot, hoe verspreid	3
Groot en klein	3
Podium of meer dan dat	3
Goed verspreid over het land	4
Groot marktaandeel	5
3) Coronabeperkingen	6
2021: Van sluiting naar sluiting	6
Een op de vier stoelen beschikbaar	6
4) Uitvoeringen en bezoek podiumkunsten	7
Beeld van een normaal jaar: 2019	7
Rijksge subsidieerd aanbod	7
2021: Woekeren met beperkte ruimte	8
Dure producties uitgesteld	8
Drie van de vier kinderen gemist	9
5) Organisatie: de mensen en de gebouwen	10
De mensen achter de schermen	10
Functies achter de schermen	10
Geen podium zonder vrijwilligers	11
Impact Corona op het personeel	11
Gebouwen, zalen en zitplaatsen	12
6 Exploitatie: baten en lasten	13
Beeld voor en in Corona	13
Kassa rinkelde amper	14
Huisvesting: hogere huur, lager verbruik	14
Personeel: minder, maar duurder	14
Subsidies verdeeld over het land	15
Coronasteun: vooral generiek	16
7 Blik op 2022	17
Normale leven langzaam op gang	17
Stilte voor een nieuwe storm?	17
Ongekend stijgende kosten voor iedereen	17
2022 kan nog alle kanten op	17
8) Verantwoording	18
Populatie in 2021	18
Onderliggende gegevens	18
Bronnen	18
Colofon	18

1) Inleiding

Samenvatting

De leden van de VSCD zijn goed verspreid over het land, en gezamenlijk goed voor de helft van de markt voor podiumbezoek. Door de Coronabeperkingen waren ze in 2021 bijna zeven maanden gesloten, twee maanden beperkt open en slechts anderhalve maand volledig open en dan alleen voor publiek met een Coronatoegangsbewijs. Ze beschikten in 2021 over 28% van de zaalcapaciteit en ontvingen, in vergelijking met 2019, maar 22% van het publiek. Eigen inkomsten daalden daardoor met 70%. Inkoopkosten daalden minder hard (63%), waardoor een tekort ontstond, dat volledig gedekt werd met ontvangen Coronasteun.

Verder opvallend:

- Drie van de vier kinderen die regelmatig theater bezoeken hebben in 2021 het theater moeten missen.
- Slechts 44% van de podia ontving compensatie voor loon- en prijsstijgingen van de gemeente, niet toereikend om de algemene prijsstijging op te vangen;
- Het rijksgesubsidieerde aanbod was 16% van alle aanbod op de podia, evenredig verdeeld over het land en het best bezocht in West-Nederland (Noord- en Zuid-Holland en Zeeland).

De Coronabeperkingen zijn voorbij. Toch zijn de verwachtingen voor de podia niet rooskleurig. Inkooprijzen en personeelskosten stijgen tot recordhoogte, terwijl het publiek kampt met een historische daling in koopkracht. Een dreigende besmettingsgolf dit najaar kan dan podia de das om doen als er wel beperkingen komen maar steun uitblijft.

Het Theater Analyse Systeem: de toetssteen voor podia

Het Theater Analyse Systeem (TAS) is sinds 1996 het online benchmarksysteem voor de leden van de VSCD, gevoed door de inbreng van de leden. Podia kunnen hun bedrijfsvoering onderling vergelijken en inzicht krijgen in de staat van de branche als geheel. In het TAS staat informatie over het programmerings- en personeelsbeleid, de exploitatiebijdragen, de bezoekersaantallen en de marktaandelen van onze leden. Deze informatie wordt ieder jaar via een vragenlijst opgehaald.

De informatie is geanonimiseerd, dus de privacy is gewaarborgd. Er zijn verschillende referentiegroepen waar podia zich aan kunnen toetsen, bijvoorbeeld op basis van het aantal stoelen, het aantal uitvoeringen, het aantal zalen, het aantal inwoners in de gemeente, of bijvoorbeeld het feit of de horeca is verpacht of niet.

De VSCD publiceert jaarlijks de totaalcijfers van het TAS. Door Corona is publicatie van de jaarcijfers 2019 en 2020 uitgebleven. In *Podia 2021* komt ook 2019 in beeld als meest recent 'normaal' jaar, waarmee de effecten van Corona in 2021 het best te illustreren zijn.

De Vereniging van Schouwburg- en Concertgebouwdirecties (VSCD)

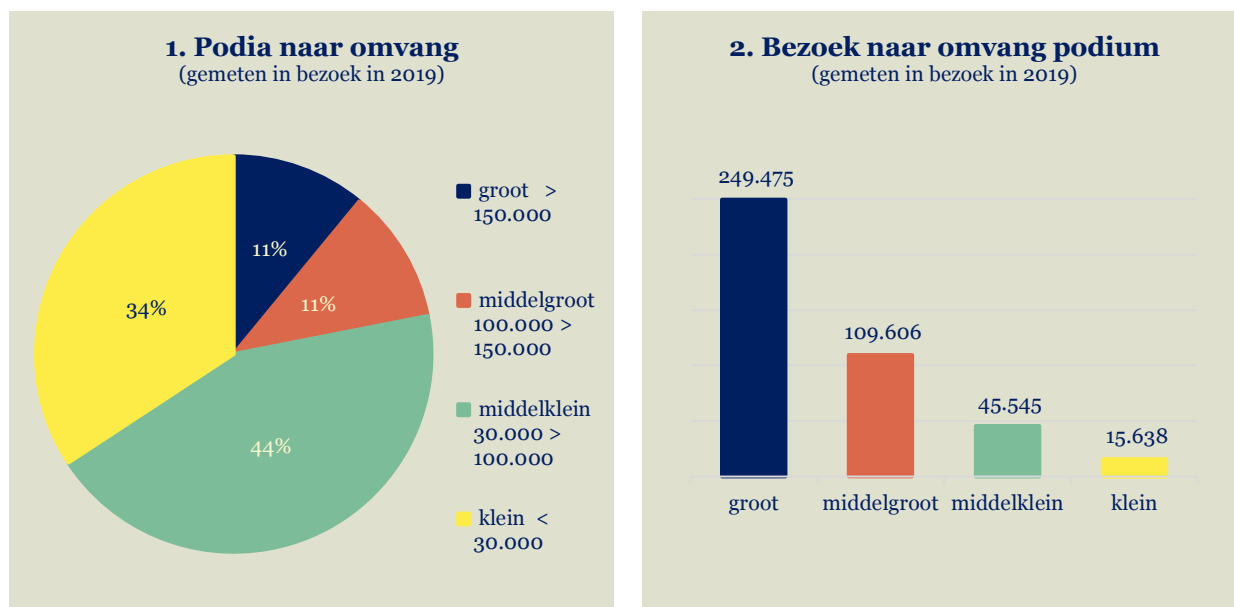
VSCD is sinds 1947 de branchevereniging van podia in Nederland. Het podium is de plek waar kunst tot leven komt. De VSCD ondersteunt, verbindt en representeert deze plekken van ontspanning, reflectie, verhalen en verwondering. De VSCD werkt aan een sterke positie van de podiumkunsten in Nederland. Een positie midden in de samenleving. Een sterke politieke lobby (lokaal en landelijk) en financieel gezond.

2) VSCD leden: hoeveel, hoe groot, hoe verspreid

In 2021 waren 151 podia aangesloten bij de VSCD¹, zowel schouwburgen, concertzalen als podia in multifunctionele gebouwen. Zij zijn te vinden in heel het land. Onderling verschillen ze in omvang en type, wat ook varieert per landsdeel. Om een beeld te schetsen van de effecten van Corona op de podia gebruiken we gegevens uit 2019, het meest recente ‘normale jaar’.

Groot en klein

De podia verschillen nogal in omvang, gemeten in het aantal bezoeken dat zij in een normaal jaar ontvangen. We nemen 2019 als meest recent normaal jaar. De meeste podia (44%) zijn middelklein (tussen de 30.000 en 100.000 bezoeken per jaar) en ontvingen in 2019 gemiddeld 46.000 bezoeken. Een derde (33%) van de podia is klein (minder dan 30.000 bezoeken per jaar) en kreeg in 2019 gemiddeld 16.000 bezoeken per podium. De middelgrote en grote podia zijn even talrijk (ieder 11%). De middelgrote (tussen 100.000 en 150.000 bezoeken per jaar) werden in 2019 gemiddeld 110.000 keer bezocht. De grote podia verwelkomden in 2019 gemiddeld 250.000 bezoeken.

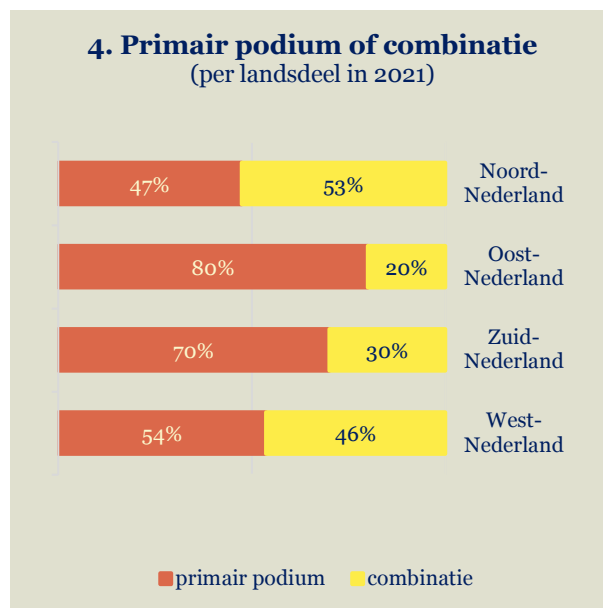
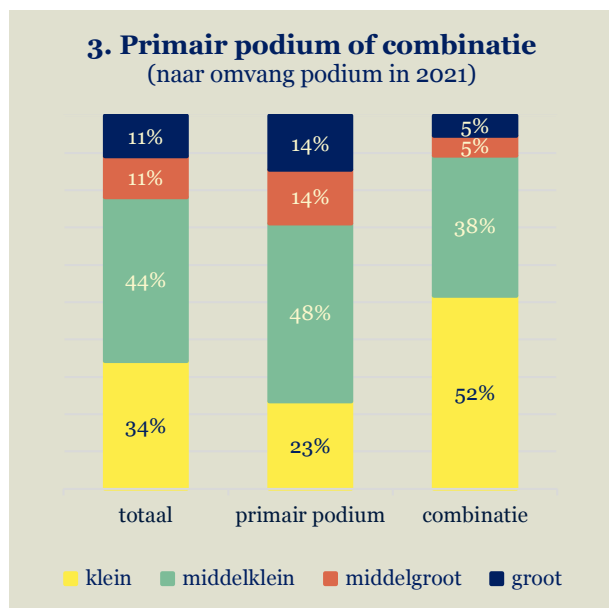

Podium of meer dan dat

Een op de drie podia heeft naast het programmeren van podiumkunsten één of meerdere andere taken. Zo zijn er podia die ook zelf produceren. Of podia zijn onderdeel van culturele instelling die bijvoorbeeld ook een filmtheater, poppodium, centrum voor de kunsten of museum huisvest. Er zijn zelfs die het combineren met een hotel.

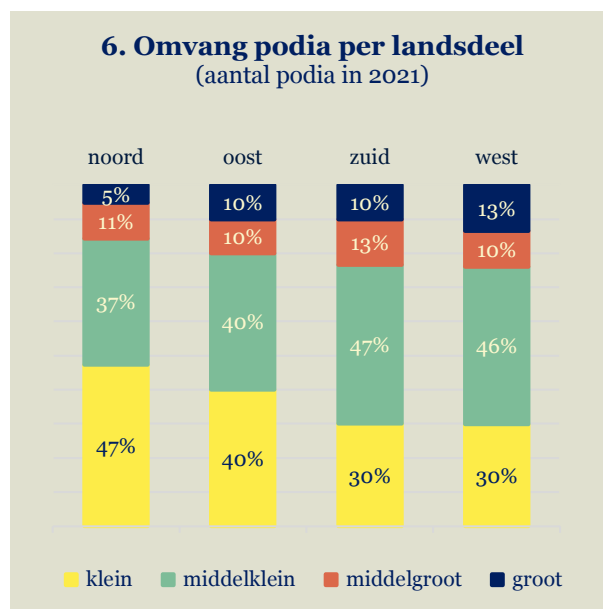
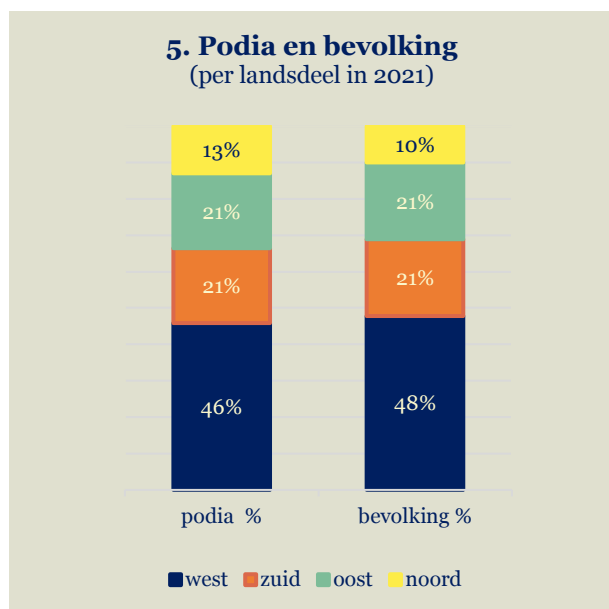
Podia primair gericht op programmeren van podiumkunst zijn relatief vaker groot. De combinaties zijn vaak met kleine (52%) of middelkleine podia (38%). Combinaties komen relatief meer voor in het noorden (Drenthe, Friesland, Groningen) en in het westen (Noord- en Zuid-Holland, Utrecht, Zeeland). In het oosten (Flevoland, Gelderland, Overijssel) en het zuiden (Limburg, Noord-Brabant) zijn podia vaker alleen podium.

¹ Voor deze analyse is gebruik gemaakt van de gegevens van 146 VSCD leden, omdat van 5 leden de gegevens niet bruikbaar waren. Bij vergelijking met 2019 worden de gegevens van 119 leden gebruikt die in beide jaren compleet zijn. Zie hoofdstuk 8 Verantwoording.

Goed verspreid over het land

De podia waren redelijk gelijk verdeeld over het land, vergeleken met de spreiding van de bevolking. De omvang van de podia sloot aan bij de omvang van de bevolking. Het noorden was relatief met meer podia bedeed (13%) dan met bevolking (10%). De podia in het noorden zijn talrijk en relatief klein: de helft (17%) is klein, een derde (37%) middelklein. In het westen, waar podia relatief groot zijn (25% is groot of middelgroot), was de bevolking per podium het hoogst.

In 117 gemeenten was ten minste één van de bij de VSCD aangesloten podia te vinden. De meeste van die gemeenten hebben één schouwburg, concertzaal of cultureel centrum met een theater. Sommige grote gemeenten hebben meerdere podia. Hoeveel podia er in de overige 235 gemeenten zijn, is niet bekend, maar, gelet op het marktaandeel van VSCD-podia, zullen dit er niet veel zijn.

Groot marktaandeel

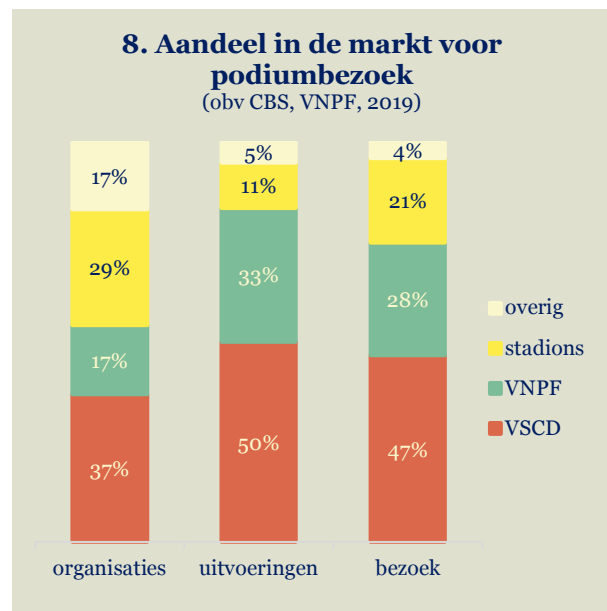
Hoe groot is de markt voor podiumbezoek en welke plek nemen de VSCD leden daarin? Ook hier nemen we 2019 als referentiejaar. Nederland telde 704 zalen voor professionele podiumkunsten, die door 339 organisaties werden beheerd². Hieronder vielen zowel schouwburgen, concertzalen en poppodia, als ook stadions en evenementenhallen waar professionele podiumkunstenaars regelmatig optraden.

Het aantal organisaties dat het publiek uitvoeringen van professionele podiumkunsten aanbiedt bestond in 2019 voor 37% uit bij de VSCD aangesloten schouwburgen en concertzalen, in totaal 125 podia. De groei van de VSCD tot 151 leden in 2022 zal het aandeel hebben doen toenemen, ten koste van de categorie ‘overig’.

7. Markt voor podiumbezoek (in 2019)

	Nederland	VSCD	poppodia ³	stadions	overig
organisaties	339	125	59	98	57
uitvoeringen	54.052	27.072	18.093	6.110	2.777
bezoeken	19.379.000	9.048.385	5.467.628	4.100.067	762.920

8. Aandeel in de markt voor podiumbezoek (obv CBS, VNPF, 2019)

De bij de VSCD aangesloten podia boden de helft van alle 54.052 uitvoeringen (50%) en trokken bijna de helft van alle 19,4 miljoen bezoeken aan (47%). Een derde van de uitvoeringen (33%) stond op poppodia die daarmee ruim een kwart (28%) van het bezoek trokken. Een negende (11%) van de uitvoeringen en een vijfde (21%) van het bezoek vond plaats in stadions en evenementenhallen. Dit betrof grootschalige concerten met veel publiek. De rest van de markt, zo'n 5% van de uitvoeringen en 4% van de bezoeken, speelde zich af in zalen die relatief weinig gebruikt worden voor uitvoeringen.

Samengevat: in 2019 waren VSCD leden samen 37% van het aantal aanbieders, boden ze 50% van de uitvoeringen en trokken ze 47% van het bezoek in Nederland.

² CBS: Professionele podiumkunsten; capaciteit, uitvoeringen, bezoekers, regio. NB: Hoewel het CBS zich mede baseert op de VSCD en VNPF als bron, is de complementariteit van de gegevens niet volledig.

³ VNPF: Poppodia en -Festivals in Cijfers 2020 (2021). NB: 1) Niet alle poppodia zijn lid van de VNPF. 2) VSCD en VNPF hebben 6 gemeenschappelijke leden.

3) Coronabeperkingen

2021: Van sluiting naar sluiting

Vanaf het moment dat Nederland voor het eerst in lockdown ging, 12 maart 2020, zijn de podia voortdurend beperkt geweest in hun werkzaamheden. Aan het begin van 2021 was Nederland in de 3e lockdown. De podia waren al vanaf 14 oktober 2020 gesloten. Pas op 5 juni 2021 gingen de podia weer beperkt open op 1,5 meter afstand, en 26 juni mocht de zaal weer volledig gevuld worden, maar alleen met negatief getest publiek ('testen voor toegang'). Dit alles vlak voor het einde van het al grotendeels verloren theaterseizoen '20/'21, dat op 1 juli eindigde voor de zomerstop tot 1 september.

Het seizoen '21/'22 begon goed: podia konden vanaf 26 september onbeperkt hun zalen vullen, mits het publiek beschikte over een Coronatoegangsbewijs (CTB). De vreugde was echter van korte duur. Besmettingen met de nieuwe Delta variant liepen gestaag op. Vanaf 12 november moesten podia om 20 uur hun horeca sluiten en mocht men maximaal 1250 mensen toelaten. Twee weken later moesten podia om 17 uur dicht zijn en drie weken daarna gingen ze helemaal dicht, door de komst van de 4e lockdown.

Een op de vier stoelen beschikbaar

In 2021 waren de podia 190 dagen gesloten of dermate beperkt dat er in feite sprake was van sluiting. Daardoor beschikten podia gemiddeld slechts over 28% van hun zitplaatsen die ze zonder beperking maximaal hadden kunnen aanbieden.

9. Beschikbare zaalcapaciteit in 2021					
Beperkende Corona maatregel	sinds	aantal dagen	beschikbare capaciteit per zaal	dagelijks beschikbaar aantal stoelen in alle zalen	totaal beschikbaar aantal stoelen in alle zalen
Lockdown	01-jan	155	0%	-	-
1,5 meter	06-jun	21	25%	227	4.768
1,5 meter of 100% bij test ⁴	26-jun	5	25%	227	1.135
1,5 meter of 67% bij test	01-sep	24	67%	609	14.604
CTB	25-sep	48	100%	908	43.594
bar 20 uur dicht, max 1250 man	12-nov	15	95%	863	12.942
17 uur dicht, max 1250 man	26-nov	22	0% ⁵	-	-
Lockdown	19-dec	13	0%	-	-
				som	77.044
				per dag ⁶	254
				normaal	908
				beschikbaar	28%

⁴ Hoewel bij toegang met testen 100% zaalcapaciteit mogelijk was, koos 93% van de podia de 1,5 meter norm (bron: VSCD *Vraag van de maand*, juni 2021).

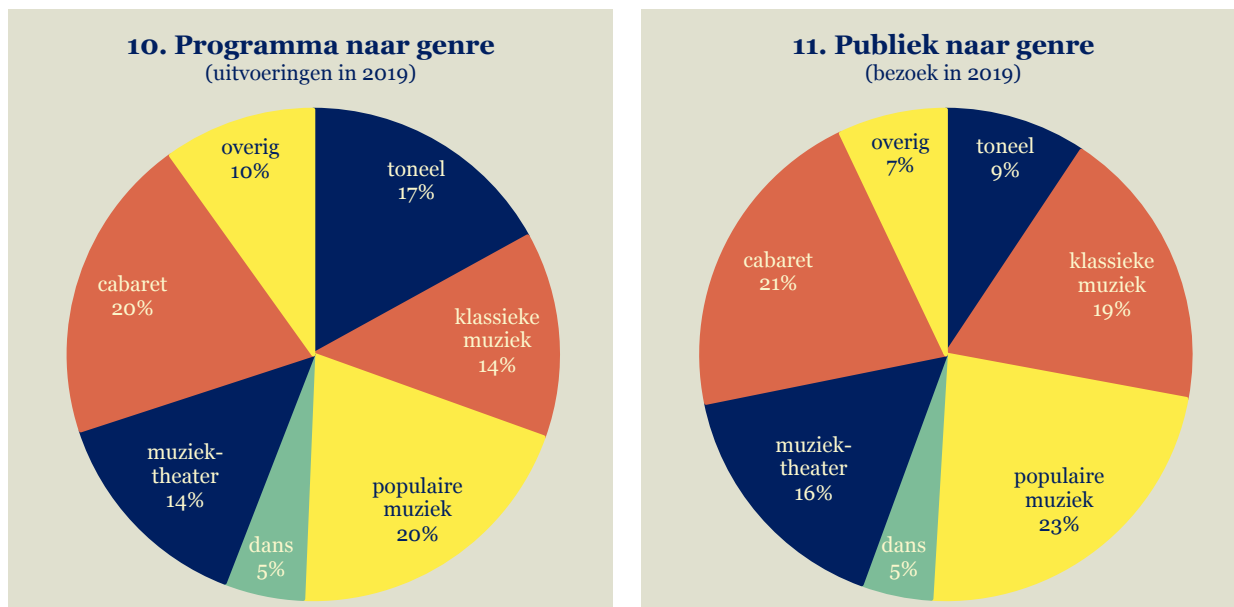
⁵ "Dit komt vrijwel neer op een volledige sluiting", persbericht VSCD 26 november 2021

⁶ Exclusief juli en augustus (zomerstop)

4) Uitvoeringen en bezoek podiumkunsten

Beeld van een normaal jaar: 2019

Het bezoek aan de podia en de samenstelling van het aanbod is het best in beeld te brengen aan de hand van het meest recente jaar voor de Coronacrisis: 2019.

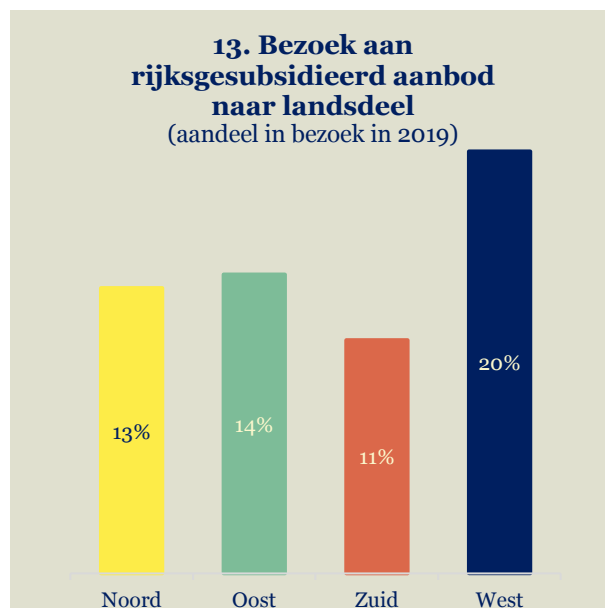
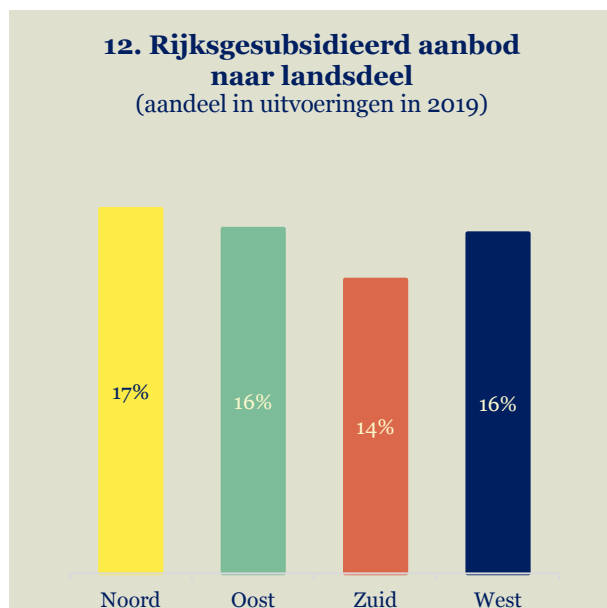
Het grootste deel van het programma bestond uit cabaret (20%), populaire muziek (20%) en toneel (17%). Klassieke muziek en muziektheater, waaronder opera en musical, maakten ieder 14% uit van het programma. Dans, zowel ballet, moderne dans als Urban, nam een bescheiden 5% in.

De publieke belangstelling voor het geboden programma verdeelde zich niet evenredig. Sommige genres wisten grotere zalen te vullen. Zo trok populaire muziek een groter deel van het publiek (23%) dan het aandeel in het programma (20%). Bij klassieke muziek was dit verschil nog groter: 19% procent van het publiek met 14% van het programma. Toneel trok relatief het kleinste publiek, 9% met een aandeel van 17% in het programma. Publiek voor dans was, net als in het programma, 5% van het totaal.

Rijksgesubsidieerd aanbod

Het rijk subsidieert direct en via het Fonds Podiumkunsten de productie van podiumkunsten. In totaal maakten de uitvoeringen daarvan 16% uit van het totale aanbod op de podia in 2019. Het rijksgesubsidieerde aanbod was redelijk gelijk gespreid over het land, met relatief meer aanbod in het noorden (17%) en relatief weinig in het zuiden (14%).

De publieke belangstelling voor dit aanbod was evenredig, ook 16% van het totale bezoek aan de podia. In het westen trok het aanbod relatief (en absoluut) meer publiek (20%), in het noorden relatief weinig (13%).

2021: Woekeren met beperkte ruimte

De podia waren in 2021 grotendeels gesloten. Van het theaterseizoen 2020/2021 bleef in 2021 niks over, en na een beloftevolle start van het seizoen 2021/2022 dwong de aanhoudende besmettingsgolf medio november tot drastische beperkingen. Anderhalve maand onbeperkt theaterleven was wat van 2021 over bleef.

14. Daling zaalcapaciteit, uitvoeringen en bezoek			
	2021	2019	daling
zaalcapaciteit alle zalen	257	908	-72%
uitvoeringen	10.346	25.862	-60%
bezoeken	1.865.431	8.452.765	-78%

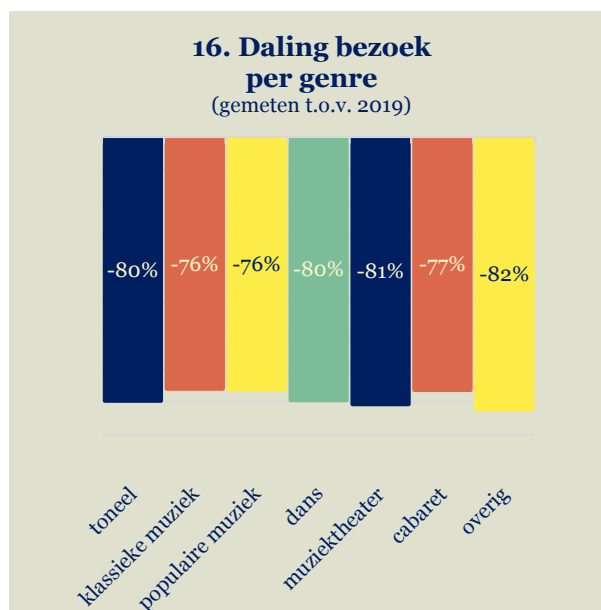
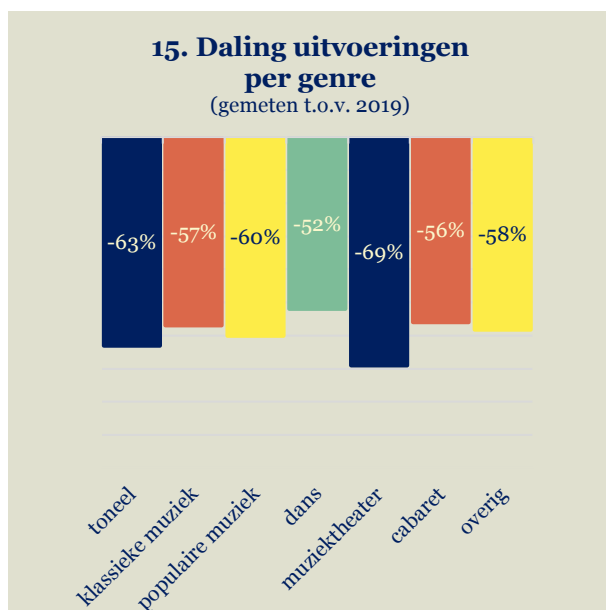
Opmerkelijk genoeg wisten podia toch nog goed te presteren, binnen de beperkingen. De podia hadden gemiddeld maar 28% van hun capaciteit beschikbaar. Daarbinnen boden ze samen 10.346 uitvoeringen aan, dat is 40% van het aantal in 2019. Gedurende de beperkingen zijn uitvoeringen regelmatig twee keer op dezelfde avond gespeeld, om zoveel mogelijk publiek te bedienen. De podia trokken 1,9 miljoen bezoeken, wat 22% is van het aantal in 2019. De beperkte capaciteit van 28% is dus goed gebruikt, al was het met relatief veel uitvoeringen. Dat het publiek kwam is opmerkelijk, omdat alle beperkingen niet bepaald aanmoedigden om een avond uit te gaan.

Dure producties uitgesteld

De daling van de uitvoeringen verschilt per genre. Van de genres die in 2019 het grootste aandeel in het programma hadden, daalt toneel het meest (63%) en cabaret het minst (56%). De daling is het sterkst bij muziektheater (opera, musical) met 69%. Net als andere kostbare producties werden veel van deze uitgesteld naar seizoen '22/'23. Waar mogelijk werden uitvoeringen ingekort of de bezetting beperkt, om het financieel tekort te beperken.

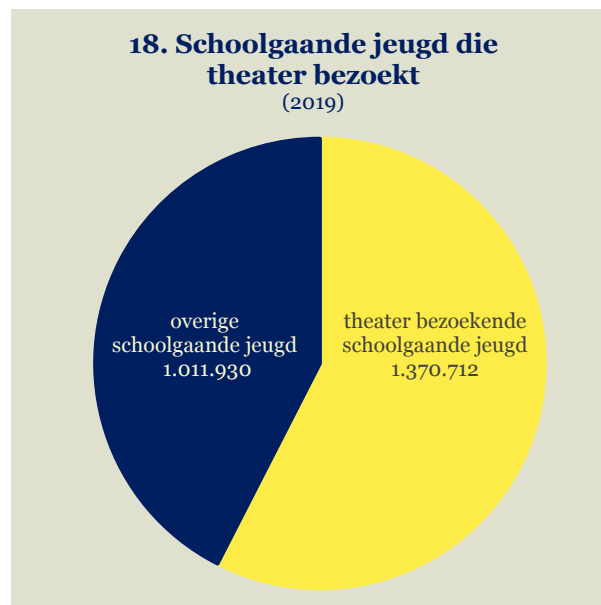
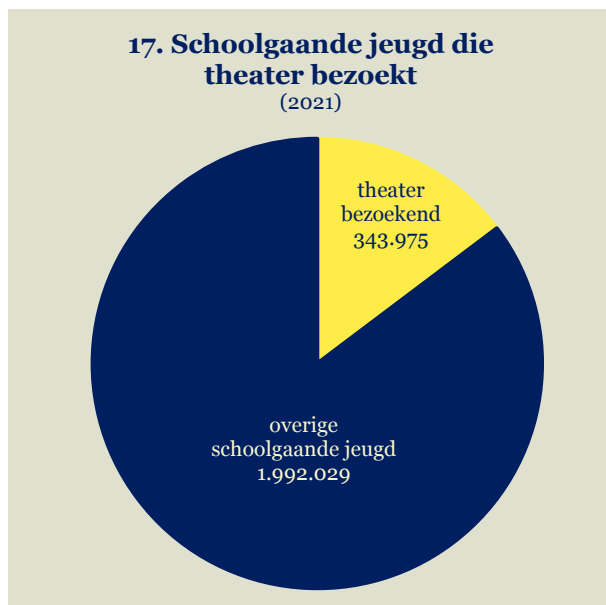
Ook maakte de 1,5 meter afstand zwaar bezette producties onuitvoerbaar of alleen met werken in een 'bubbel' en testen. Besmettingen onder spelers gooiden ook vaak roet in het eten.

Opvallend is dat dans (ballet, modern en urban) relatief weinig daalde (52%), al werd dit niet beloond met een kleinere daling in bezoek.

Drie van de vier kinderen gemist

Het bezoek door de schoolgaande jeugd is niet precies bekend. Bij benadering ging 15% van de schoolgaande jeugd ten minste één keer naar een uitvoering in 2021⁷. Dat is een kwart van het aandeel in 2019, toen 59% van de schoolgaande kinderen minstens één keer naar een uitvoering gingen. Corona heeft drie van de vier kinderen een theaterbezoek onthouden in 2021.

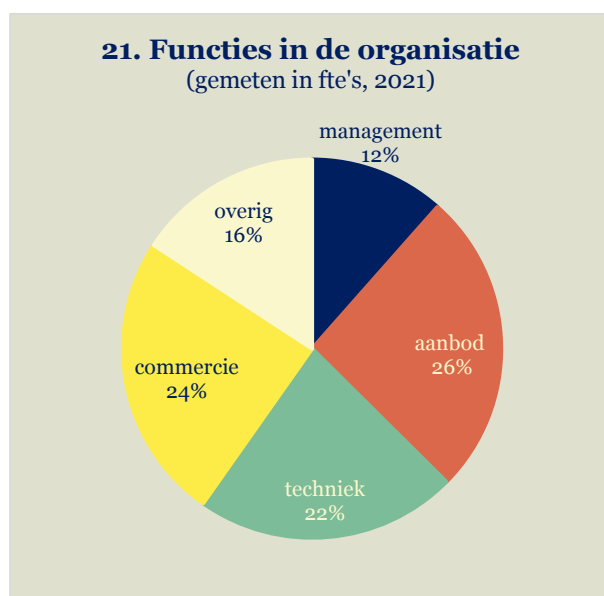
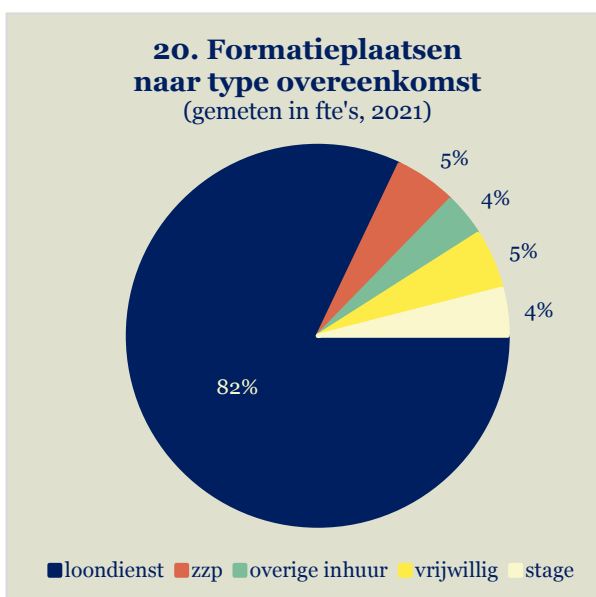
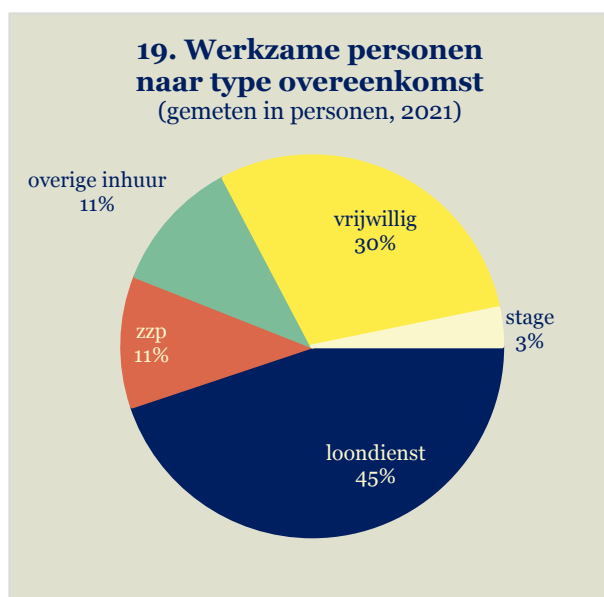

⁷ Benadering o.b.v: CBS, Professionele podiumkunsten; capaciteit, uitvoeringen, bezoekers, regio; CBS, Bevolking; kerncijfers; CBS, Leerlingen in (speciaal) basisonderwijs; migratieachtergrond, woonregio; SCP, Wat hebben mensen met cultuur?, Tabel 3.1.

5) Organisatie: de mensen en de gebouwen

De mensen achter de schermen

Bij de podia waren in 2021 in totaal 11.117 mensen werkzaam. Bijna de helft (45%) werkte in loondienst, bijna een derde (30%) als vrijwilliger en de rest was zzp-er (11%), overig ingehuurd personeel (11%) of stagiair (3%). Gemiddeld namen mensen in loondienst een formatieplaats in van 0,65 fte, wat bij een 36-urige werkweek neerkwam op bijna drie dagen per week. Van de gehele formatie bestond 82% uit medewerkers in loondienst. Ingehuurde krachten, vrijwilligers en stagiairs hadden kortere werktijden, en waren een kleiner aandeel in de formatie (4% à 5%).

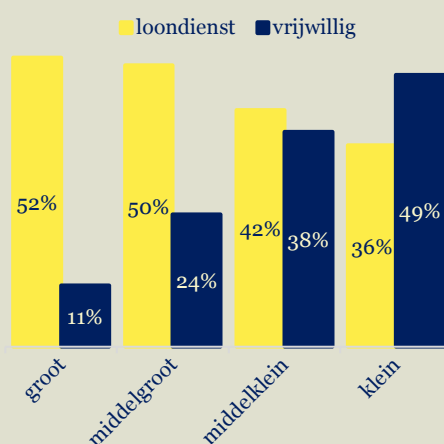
Functies achter de schermen

De formatie bestond in 2021 voor een kwart (26%) uit functies gericht op het aanbod voor het publiek: programmeurs, educatoren, marketeers en kassamedewerkers. Een iets kleiner deel (24%) was belast met de commerciële taken; verhuur en horeca. De inhoudelijke taak en de commerciële taak waren gemiddeld genomen even zwaar bezet. In 2019, voor Corona, was zelfs het grootste deel (29%) werkzaam in de commercie, met name in de horeca. Op deze functie is stevig bezuinigd.

Ruim een vijfde (22%) werkte in de techniek. Podia zijn complexe technische werkplaatsen, waarbij zowel licht, geluid als mechanische techniek beheerst worden. Het management

(directie, financiën en P&O) nam 12% van de formatie in. Onder de overige 16% vielen onder andere de ICT en facilitair medewerkers.

22. Mensen in dienst of vrijwillig: verdeling naar omvang podium (gemeten in personen, 2021)

Geen podium zonder vrijwilligers

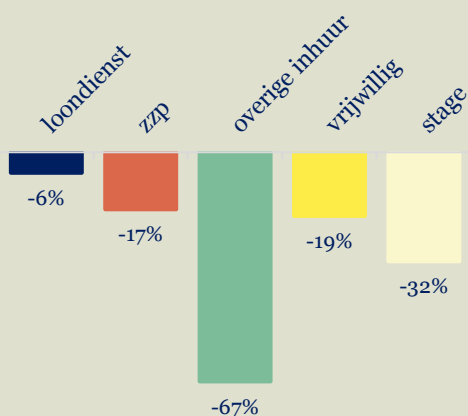
Hoe kleiner het podium, hoe meer vrijwilligers werden ingezet. In 2021 was bij een groot podium de helft van het aantal personen in loondienst (52%) en slechts een tiende vrijwilliger (11%). Bij een klein podium was ruim een derde van de mensen in loondienst (36%) en bijna de helft vrijwilliger (49%).

Impact Corona op het personeel

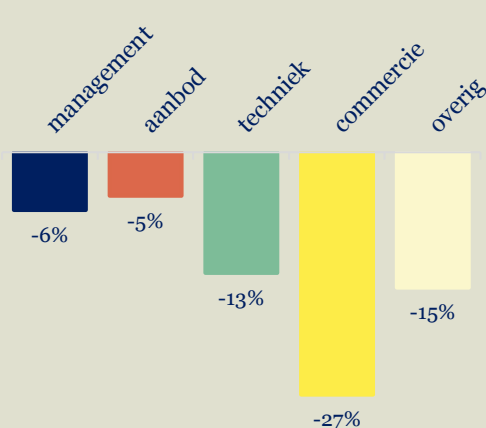
Het personeel van de podia heeft de crisis ook ervaren. Het deed een beroep op hun flexibiliteit en inzet, werkend vanuit huis of op een veilige manier op de werkvloer, met behulp van het Coronaprotocol VSCD. Bovendien deden zij het met steeds minder collega's. De krimp in het aanbod, het publiek en de inkomsten maakten dat de personele formatie van een gemiddeld podium kromp met 15% t.o.v. 2019. Er is aanzienlijk minder personeel ingehuurd (-67%). Deels kwamen zij in dienst, nadat de wet Arbeidsmarkt in balans (WAB) payroll gelijkstelde aan medewerkers in loondienst. Ook zzp-ers (-17%), vrijwilligers (-19%) en stagiairs (-32%) werden minder ingezet. Ondanks de specifieke steunmaatregelen gericht op het vasthouden van personeel in loondienst (NOW), is het met 6% gedaald, mogelijk door natuurlijk verloop, overstap naar andere branches of reorganisatie.

De grootste krimp vond plaats onder de functies in de commercie (-27%): van verhuur en horeca was amper sprake. Dit hangt samen met de krimp aan ingehuurd personeel en vrijwilligers, die een groot deel van de horeca bemensten. Hetzelfde gold ook voor techniek.

23. Krimp formatie naar type overeenkomst (gemeten in fte's 2019 en 2021)

24. Krimp formatie naar functie (gemeten in fte's 2019 en 2021)

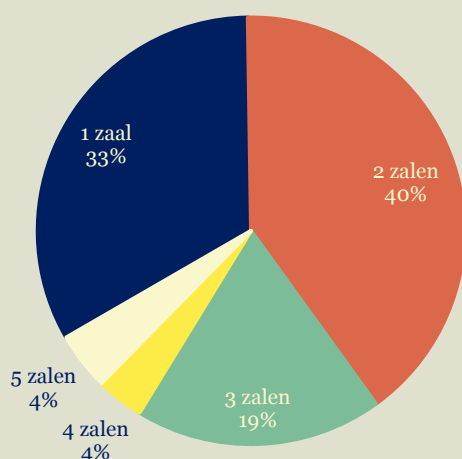

25. Omvang van zalen bij podia (2021)

aantal zalen per podium	Zitplaatsen per zaal				
	zaal 1	zaal 2	zaal 3	zaal 4	zaal 5
1 zaal	377				
2 zalen	605	183			
3 zalen	994	501	244		
4 zalen	796	349	313	204	
5 zalen	1.270	691	529	285	200

Gebouwen, zalen en zitplaatsen

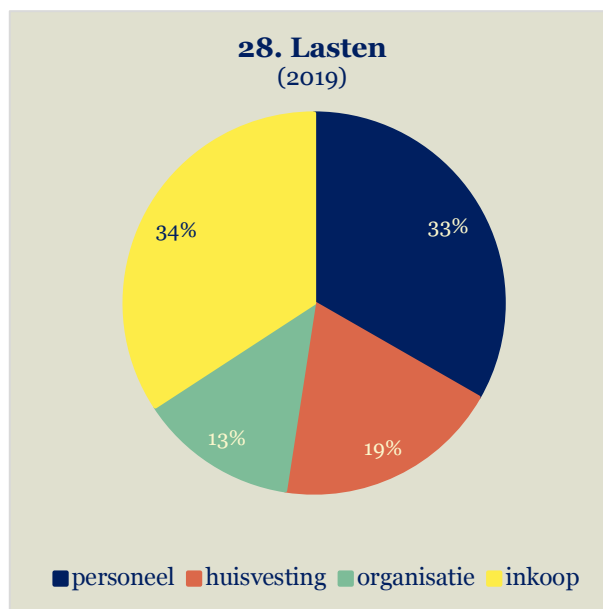
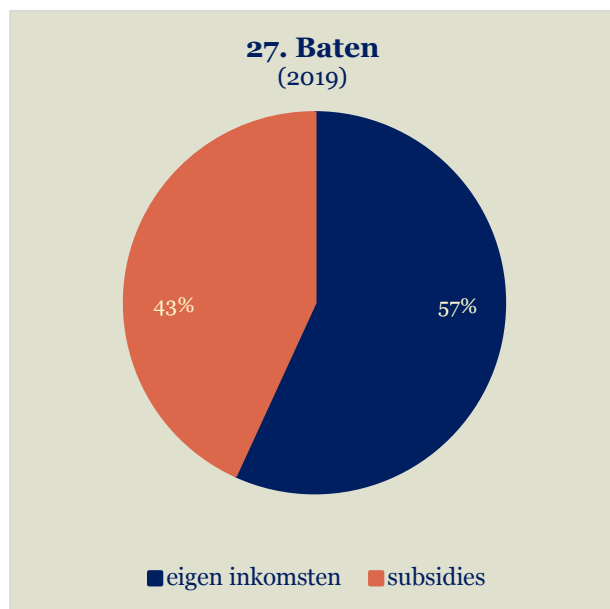
Podia zijn huizen voor de podiumkunsten. De podia waren in 2021 gehuisvest in 187 gebouwen, waarin zich 287 zalen bevonden met in totaal 134.199 zitplaatsen. De meeste podia hebben één of twee zalen. Podia met één zaal zijn gemiddeld klein van omvang (400 stoelen). Naarmate het aantal zalen toeneemt, neemt ook de omvang van de grootste zaal toe. De kleinste zaal heeft doorgaans een omvang van rond de 200 stoelen.

26. Podia naar aantal zalen (2021)

De meeste podia huurden het gebouw van de gemeente en droegen zelf de zorg voor klein onderhoud. Bij de helft van de podia lag de zorg voor groot onderhoud bij de gemeente, een kwart zorgt ook daar zelf voor en in de rest van de gevallen deden podium en gemeente dit samen.

6 Exploitatie: baten en lasten

Corona heeft een grote invloed gehad op de exploitatie van de podia. Door de beperkingen vielen veel inkomsten uit kaartverkoop, horeca en verhuur weg, en hoefden bepaalde inkoopkosten niet gemaakt te worden. Dit zou per saldo tot grote verliezen hebben geleden, als er geen steun tegenover stond. Podia werden ruim gesteund, en kwamen zo uit de kosten.

Beeld voor en in Corona

In 2019, vóór Corona, zag de exploitatie van een podium er gemiddeld zo uit: Het verdiende 57% van de inkomsten zelf, en kreeg de rest gesubsidieerd. De kosten bestonden voor een derde uit personeel, een derde uit inkoop van programma en horeca, voor een vijfde uit huisvesting en de rest ging naar organisatie.

29. Baten en lasten per podium
(x € 1.000)

	2019	2021	
Inkooplasten	1.556	569	-63%
Organisatielasten	608	467	-23%
Huisvestingslasten	872	860	-1%
Personeelslasten	1.515	1.371	-9%
Som lasten	4.551	3.268	-28%
Subsidies	1.968	2.014	2%
Eigen inkomsten	2.593	784	-70%
Coronasteun		634	
Som baten	4.562	3.431	-25%

Door Corona verandert dit beeld compleet. In 2021 zijn de eigen inkomsten met 70% gekrompen. De kosten van inkoop krompen mee, maar minder hard (63%). Ook andere kosten daalden: organisatielasten met een kwart (-23%), personeelslasten met 9%. Alleen huisvestingskosten bleven stabiel. Subsidies stegen licht (2%). Het resultaat was gemiddeld een tekort van bijna een half miljoen euro per podium. De ontvangen Coronasteun dekte dit tekort voldoende.

Kassa rinkelde amper

De podia beschikten gedurende 2021 maar anderhalve maand over de volledige zaalcapaciteit. Ze konden gemiddeld in 2021 niet meer dan 28% van hun capaciteit aan stoelen verkopen. Dit leidde tot een forse daling van de kaartverkoop (-79%), horeca omzet (-78%) en commerciële verhuur (-36%) in vergelijking met 2019. Zelfs inkomsten uit sponsoring daalden (-9%), bij gebrek aan te sponsoren activiteiten.

30. Eigen inkomsten per podium (x € 1.000)

	2019	2021	
Kaartverkoop	1.639	343	-79%
Horeca	518	113	-78%
Verhuur	254	161	-36%
Sponsoring	183	166	-9%

Huisvesting: hogere huur, lager verbruik

Achter de stabiele huisvestingskosten gingen groei en krimp schuil. De meeste podia (79%) huurden hun pand. Huurkosten zijn met 8% gestegen sinds 2019. Er is 16% meer aan onderhoud besteed in 2021. Mogelijk heeft menig podium de leegstand gebruikt om verbouwingen door te voeren. Door de lange sluiting daalden de verbruikskosten (gas, licht, water) met 40%, ondanks stevige prijsstijgingen van gas en in mindere mate elektra in 2020 en 2021. Prijsstijgingen die nog niet voorbij zijn. Bij normaal verbruik zullen verbruikskosten komende tijd aanzienlijk stijgen.

31. Huisvestingslasten per podium (x € 1.000)

	2019	2021	
Huur	523	567	8%
Verbruik	198	118	-40%
Onderhoud	150	174	16%

Personeel: minder, maar duurder

Het effect van corona op de kosten van de bemensing van de podia is relatief beperkt. De totale personeelslasten namen gemiddeld met 9% af. De betaalde formatie (loondienst, zzp en overige inhuur) daalde met 14%. Per formatieplaats namen de personeelskosten daarom toe met 5%.

De oorzaken voor hogere kosten van personeel in loondienst lagen niet aan de lonen zelf. Podia en vakbond kwamen een nullijn voor 2021 overeen.

De oorzaken kunnen liggen in periodieke groei van salarissen, groei van diverse personeelskosten of hogere kosten van verzuim en vervanging vanwege Corona. De krimp vond vooral plaats in de commerciële functies (horeca en verhuur), waar de lonen lager liggen. Ook daardoor stijgt de gemiddelde loonprijs van de formatie.

Ook bij zzp-ers en overig ingehuurde krachten zal de krimp vooral in lager betaalde opdrachten hebben gezeten, waardoor de (nog) wel ingehuurde krachten resterende relatief duurder waren.

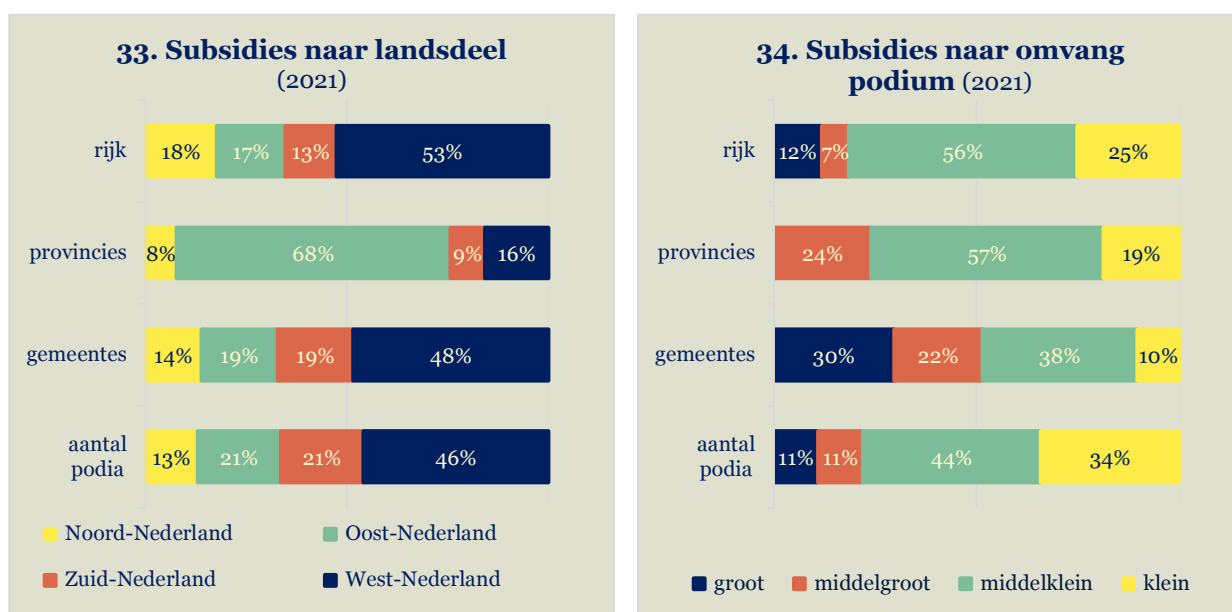
32. Personeelslasten per podium (x € 1.000)

	2019	2021	
Personeelslasten	1.515	1.371	-9%
Formatie (fte)	29	25	-14%
Lasten per fte	52	55	5%

Subsidies verdeeld over het land

Podia ontvingen gemiddeld 43% van hun baten in de vorm van subsidies van de gemeente waar het podium is gevestigd. Naast de gemeente gaven ook provincies en de Rijksfondsen (Fonds Podiumkunsten en Fonds Cultuurparticipatie) subsidies, maar in totaal is dit niet meer dan 2,5% van alle ontvangen subsidies. Het betreft veelal subsidies voor programmering, die net het verschil kunnen maken bij het boeken van een avontuurlijke uitvoering.

De landelijke verdeling van het totaal aan gemeentesubsidies ging gelijk op met de verdeling van het aantal podia over de landsdelen. Relatief gesproken waren de subsidies iets hoger in noord en in west, en lager in zuid en oost. Dit patroon is ook te vinden bij de landelijke verdeling van de subsidies van de Rijksfondsen. Opmerkelijk is de hoge bijdrage van de provincies in Oost-Nederland.

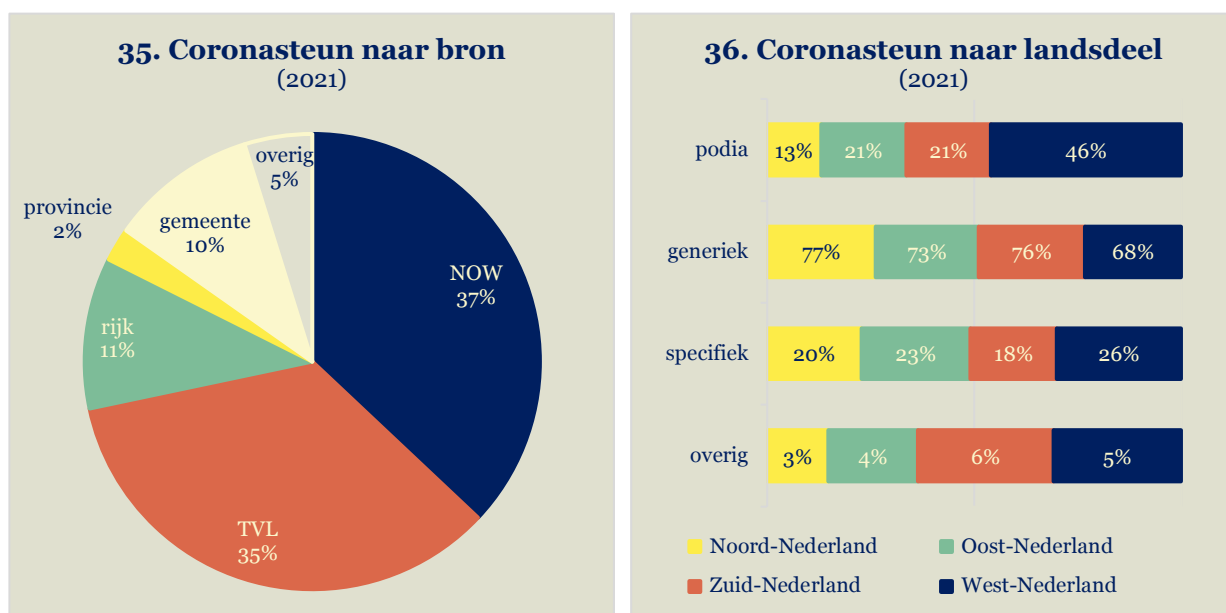

De omvang van het podium kwam overeen met de omvang van de gemeentesubsidie: de 11% grootste podia ontvingen 30% van alle gemeentesubsidies, en de 34% kleinste podia ontvingen 10% van alle gemeentesubsidies. De Rijksfondsen richtten zich vooral op de middelkleine podia (tussen 30.000 en 100.000 bezoeken per jaar).

In vergelijking met 2019 zijn de subsidies van gemeenten met 2,3% gestegen. Achter dit cijfer gaan veel verschuivingen schuil. Al dan niet incidentele groei of krimp als gevolg van een verbouwing of organisatiewijziging komt regelmatig voor. Toch week bij twee van de drie podia (63%) de ontwikkeling van de gemeentesubsidie niet meer dan 5%-punt af van de gemiddelde groei van 2,3%. Sinds 2019 stegen consumptieprijzen in het algemeen 4,2%. Slechts 44% van de podia ontving als compensatie voor stijgende prijzen gemiddeld 2,4% groei van het subsidie. De podia zagen hun subsidie in waarde dalen, zelfs als ze compensatie ontvingen.

Coronasteun: vooral generiek

In 2021 ontvingen de podia Coronasteun uit verschillende bronnen. Er was zowel generieke steun die alle werkgevers konden ontvangen, als specifieke steun voor culturele organisaties. Twee generieke maatregelen, de tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid (NOW) en de Tegemoetkoming Vaste Lasten (TVL), vormden samen 72% van alle door de podia ontvangen steun. Daarnaast steunden overheden de podia specifiek vanwege hun culturele functie. Deze specifieke steun van rijk, provincies en gemeenten maakte 23% van de gehele steun uit. Gemeenten steunden met geld maar ook met kwijtschelding van huur. Vanuit private fondsen en andere bronnen kwam 5% van de steun.

De verdeling van de steun over het land ging niet geheel gelijk op met de verdeling van het aantal podia. De gemiddelde omvang van podia verschilde per regio, wat die verdeling enigszins verklaart. Zo ontving het westen, met relatief veel grote podia, een groter deel van de generieke steun (NOW, TVL). Dat verschil was significant groter bij de specifieke steun.

7 Blik op 2022

Normale leven langzaam op gang

Net als de twee voorafgaande jaren begon Nederland 2022 in lockdown. Het belangrijkste verschil: de meeste mensen waren gevaccineerd, waardoor de druk op de zorg meeviel en de beperkingen snel konden worden opgeheven. Vanaf eind januari gingen podia stapsgewijs open en medio maart waren er geen beperkingen meer. Nederland kwam echter langzaam op gang, gehinderd door quarantaineregels en ziekteverzuim, maar ook door een soort collectieve voorjaarsmoeheid. Pas eind april begon het publiek weer de weg naar de podia te nemen en lopen de zalen steeds voller. De voorverkoop van seizoen '22/'23 was echter nog niet op het niveau van voor Corona⁸.

Stilte voor een nieuwe storm?

De vooruitzichten voor het najaar zijn ongewis. Een nieuwe besmettingsgolf is waarschijnlijk, maar hoe ernstig en belastend dit voor de gezondheidszorg zal zijn, is nog ongewis. De politiek is er nog niet over uit of en hoe beperkingen opgelegd moeten worden. Ook Coronasteun is onzeker, zelfs als er beperkingen komen. Terwijl zonder steun podia die beperkt of zelfs gesloten worden, het niet lang volhouden.

Ongekend stijgende kosten voor iedereen

Los van Corona zijn het uitdagende tijden, ook voor podia. Nu organisaties na krimp weer willen groeien blijkt er een tekort aan arbeidskrachten. De kosten van personeel stijgen daardoor, wat zich al vertaalde in een overeengekomen loonstijging in de CAO Nederlandse Podia van 3% in 2022 en 2,5% in 2023. Mogelijk passen producenten, ook kampend met stijgende prijzen van inkoop, inhuur en lonen, hun verkoopprijzen aan. Inkoop van horecavoorraad, gas, licht en water, alles stijgt in 2022 tot recordhoogte.

Podia kunnen dit maar ten dele vertalen in de prijs van toegang, verhuur of horeca. Het leven wordt voor iedereen duurder, ook voor het publiek en voor de bedrijven, de belangrijkste klanten voor verhuur. Duurdere toegang tot podia kan de vraag doen afnemen, al zal dit verschillen per podium en zelfs per productie, zoals het (potentiële) publiek verschilt.

2022 kan nog alle kanten op

Langzaam terugkerend publiek, stijgende prijzen en een dreigende besmettingsgolf: het ziet er niet rooskleurig uit voor de podia. Maar het kan meevallen. De gretigheid waarmee zomerfestivals zijn bezocht zou zich door kunnen zetten in de loop naar het theater en de concertzaal. Een nieuwe vaccinatieronde kan de scherpe randen halen van de najaarsbesmettingsgolf. En overheden kunnen de hardste klappen van de inflatie helpen opvangen.

Podia hebben dit niet in de hand en dienen voorzichtig te manoeuvreren. Maar als de wind mee zit, en men de zeilen op tijd hijst, kan seizoen '22/'23 wel eens de terugkeer naar goede tijden inluiden.

⁸ In vergelijking met de voorverkoop seizoen '19/'20 lag die bij 64% van de podia lager en bij 11% hoger. Bron: VSCD, vraag van de maand juli 2022.

8) Verantwoording

Populatie in 2021

In 2021 ontvingen alle 151 leden van de VSCD de TAS enquête, waarvan 120 die invulden. Voor de non-response is een schatting gedaan, op basis van gegevens van podia in dezelfde omvang klasse. Van 5 podia waren de gegevens niet goed bruikbaar. In totaal zijn de gegevens van 146 podia gebruikt in dit rapport om een beeld te schetsen van 2021.

Om de effecten van Corona te kunnen duiden vindt vergelijking met 2019 plaats, aan de hand van 119 podia waarvan de gegevens in beide jaren compleet zijn.

Onderliggende gegevens

De publicatie is met de grootste zorg samengesteld. Een verantwoording voor de publicatie is apart opgesteld, en bevat de tabellen met de gegevens die in deze publicatie grafisch worden weergegeven. De verantwoording is op aanvraag beschikbaar.

Bronnen

Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS)

- Professionele podiumkunsten; capaciteit, uitvoeringen, bezoekers, regio
- Bevolking; kerncijfers
- Leerlingen in (speciaal) basisonderwijs; migratieachtergrond, woonregio
- Consumentenprijzen; prijsindex 2015=100

Sociaal Cultureel Planbureau (SCP)

- Wat hebben mensen met cultuur? Tabel 3.1 (2021)

Vereniging van Poppodia en -festivals (VNPF)

- Poppodia en -Festivals in Cijfers 2020 (2021)

Vereniging van Schouwburg- en Concertgebouwdirecties (VSCD)

- TAS 2021 (2022)
- TAS 2019 (2020)
- Vraag van de maand juni 2021
- Persbericht 26 november 2021
- Vraag van de maand juli 2022

Colofon

Tekst en vormgeving: (VSCD)

Advies:

Databewerking: ABF Research

Uitgave: VSCD, Amsterdam, september 2022

Voor deze uitgave geldt de Creative Commons licentie Naamsvermelding-GelijkDelen 4.0 Internationaal (CC BY-SA 4.0). Het staat vrij om het werk te delen — te kopiëren, te verspreiden en door te geven via elk medium of bestandsformaat; het werk te bewerken — te remixen, te veranderen en afgeleide werken te maken voor alle doeleinden, inclusief commerciële doeleinden; onder de volgende voorwaarden: Naamsvermelding — De gebruiker dient de maker van het werk te vermelden, een link naar de licentie te plaatsen en aan te geven of het werk veranderd is. Je mag dat op redelijke wijze doen, maar niet zodanig dat de indruk gewekt wordt dat de licentiegever instemt met je werk of je gebruik van het werk. 2) Gelijk delen — Als je het werk hebt geremixt, veranderd, of op het werk hebt voortgebouwd, moet je het veranderde materiaal verspreiden onder dezelfde licentie als het originele werk.